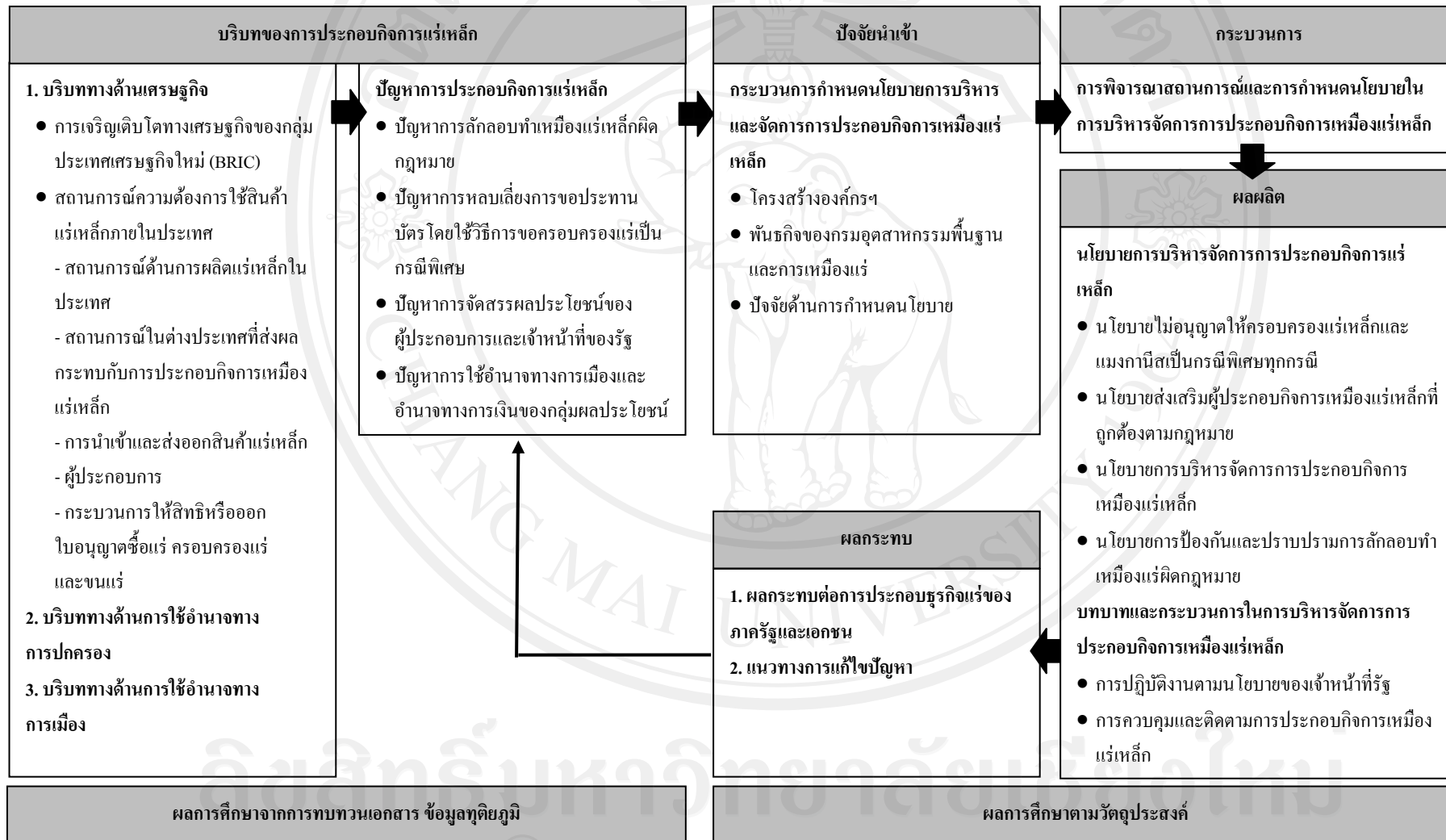

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง "การศึกษาการนำนโยบายการบริหารและการจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กและผลกระทบต่อการค้าเงินกิจการเหมืองแร่เหล็กในจังหวัดนครสวรรค์" ผู้ศึกษาได้นำเสนอถึงบริบทของการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก ทั้งบริบททางด้านเศรษฐกิจที่เป็นปัจจัยสนับสนุนและมีผลกระทบกับการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กทั้งในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอื่นๆ รวมถึงบริบททางด้านการใช้อำนาจทางการปกครองและการใช้อำนาจทางการเมืองที่ก่อให้เกิดปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่เหล็กผิดกฎหมายและปัญหาการหลบเลี่ยงการขอประทานบัตรซึ่งบริบทดังกล่าวเป็นปัจจัยนำเข้าสำคัญที่นำไปสู่กระบวนการกำหนดนโยบายในการควบคุมสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กในปัจจุบัน นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้นำเสนอถึงผลผลิตของกระบวนการในการกำหนดนโยบายในการควบคุมสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก ซึ่งก็คือ นโยบายการบริหารและการจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก ตลอดจนผลลัพธ์หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้นโยบายและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการเหมืองแร่ โดยสามารถแสดงความเชื่อมโยงของกระบวนการศึกษาตั้งแต่การศึกษาบริบท การศึกษาปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิตและผลลัพธ์ ได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพแสดงถึงความเชื่อมโยงของผลการศึกษา

4.1 บริบทของการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก

การประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก ถือเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากแร่เหล็กเป็นสินค้าหรือวัตถุดิบสำคัญในอุตสาหกรรมเหล็กกล้า อุตสาหกรรมเหล็กแปรรูป อุตสาหกรรมเคมี อุตสาหกรรมพลาสติก อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ และอุตสาหกรรมแบตเตอรี่ รวมถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งอุตสาหกรรมดังกล่าวล้วนแต่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ ในฐานะของการเป็นผู้ค้าและผู้ลงทุน รวมถึงเป็นผู้สนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของประเทศให้มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน ดังนั้น รัฐบาลจึงค่อนข้างให้ความสำคัญกับการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กภายในประเทศ โดยมอบหมายภารกิจให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เข้ามาเป็นผู้ควบคุมดูแลการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กและแร่ชนิดอื่นๆ และในปัจจุบันการประกอบกิจการแร่เหล็กในประเทศได้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเห็นได้จากปริมาณความต้องการใช้สินค้าแร่เหล็กที่เพิ่มสูงขึ้นจาก 14 ล้านตันในปี 2548 เป็น 20 ล้านตันในปี 2554 ซึ่งตัวเลขดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า แร่เหล็กเป็นสินค้าที่จำเป็นและมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศ นอกจากนี้ ผลการศึกษาของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้คาดการณ์ว่าในอีก 10 ปีข้างหน้าประเทศไทยจะมีความต้องการใช้สินค้าแร่เหล็กเพิ่มขึ้นเป็น 30 ล้านตัน และจากข้อเท็จจริงที่พบในปัจจุบัน คือ ประเทศไทยไม่มีกำลังการผลิตสินค้าแร่เหล็กให้สามารถตอบสนองความต้องการใช้ภายในประเทศ รวมถึงผู้ประกอบการแร่เหล็กบางรายก็ทำการผลิตแร่เหล็กเพื่อการส่งออก ดังนั้นแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือประเทศไทยต้องนำเข้าสินค้าแร่เหล็ก ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับประเทศผู้ผลิตสินค้าแร่เหล็กที่ใหญ่ของโลก นั่นคือ สหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศเศรษฐกิจใหม่ที่ประกอบด้วย ประเทศบราซิล รัสเซีย อินเดีย และประเทศจีน แต่เนื่องจากสหรัฐอเมริกาที่เผชิญกับปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจและกำลังอยู่ในช่วงฟื้นตัวทำให้กลุ่มประเทศเศรษฐกิจใหม่ หรือ BRICs ได้เข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในเวทีโลก และกำลังจะกลายเป็นกลุ่มประเทศที่เป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของโลกเทียบเท่ากับกลุ่มประเทศ G-7 ที่ประกอบด้วยสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี แคนาดา และญี่ปุ่น ด้วยเหตุดังกล่าวการค้าและการลงทุนของกลุ่มประเทศเศรษฐกิจใหม่ โดยเฉพาะการค้าและการลงทุนที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมแร่เหล็กจึงค่อนข้างมีผลกระทบกับการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก อุตสาหกรรมแร่เหล็กและอุตสาหกรรมต่อเนื่องของประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาวិเคราะห์ถึงสภาพบริบทของการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก ซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าที่เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการกำหนดนโยบายการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ผู้ศึกษาได้แบ่งการวิเคราะห์

ออกเป็น 3 ส่วน คือ บริบททางด้านเศรษฐกิจ บริบททางการใช้อำนาจการปกครอง และบริบททางการใช้อำนาจทางการเมือง โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 บริบททางด้านเศรษฐกิจ

บริบททางด้านเศรษฐกิจถือเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการขยายตัวของประกอบกิจการแร่เหล็ก ทั้งกิจการเหมืองแร่เหล็ก กิจการแต่งแร่เหล็ก และกิจการรับซื้อ-ขายแร่เหล็ก ทั้งในและต่างประเทศในรูปแบบของการนำเข้าและส่งออก ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมและกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้นำบริบททางด้านเศรษฐกิจนี้มาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กในปัจจุบัน ทั้งนี้พบว่า การขยายตัวของระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันที่มีการเปิดประเทศเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศได้นำมาซึ่งการขยายตลาดแร่เหล็กให้กับผู้ประกอบการภายในประเทศ ประกอบกับปริมาณความต้องการสินค้าแร่เหล็กของอุตสาหกรรมในประเทศเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการแร่เหล็กมีการขยายฐานการผลิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน และหากพิจารณาถึงการประกอบกิจการแร่เหล็กพบว่า ผู้ประกอบการจะทำการผลิตใน 2 รูปแบบ คือ การผลิตเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมภายในประเทศ และการผลิตเพื่อส่งออกไปยังต่างประเทศ ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องมีการนำเข้าสินค้าแร่เหล็กจากต่างประเทศ ซึ่งดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่า นอกจากสหรัฐอเมริกาที่เป็นผู้ผลิตสินค้าแร่เหล็กรายใหญ่ของโลกแล้ว กลุ่มประเทศเศรษฐกิจใหม่ก็ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญทั้งในฐานะของการเป็นประเทศผู้นำทางเศรษฐกิจของโลกและเป็นประเทศผู้ผลิตสินค้าแร่เหล็กชั้นนำของโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อประกอบกิจการแร่เหล็กภายในประเทศโดยตรง ดังนั้นในส่วนของภาวะวิเคราะห์บริบททางด้านเศรษฐกิจของการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงได้พิจารณาถึงปัจจัย 2 ประการคือ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศเศรษฐกิจใหม่ (BRICs) และความต้องการใช้สินค้าแร่เหล็กภายในประเทศ ดังนี้

1) การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศเศรษฐกิจใหม่ (BRICs)

กลุ่มประเทศเศรษฐกิจใหม่ หรือ BRICs ซึ่งประกอบด้วยประเทศบราซิล รัสเซีย อินเดียและจีน ได้กลายเป็นอำนาจใหม่ทางเศรษฐกิจและการเมืองในเวทีโลก เนื่องจากทิศทางการลงทุนและแนวโน้มการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกในอนาคตจะถูกขับเคลื่อนโดย BRICs เนื่องจาก BRICs เป็นกลุ่มประเทศที่มีฐานการผลิตสินค้าและบริการและมีฐานของผู้บริโภคขนาดใหญ่ที่สุดในโลก รวมถึงอุดมไปด้วยฐานทรัพยากรมากมายทั้งพลังงาน เทคโนโลยี และแหล่งแร่ ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายประเทศจะพบว่า ประเทศบราซิลเป็นประเทศที่มี GDP สูงที่สุดในทวีปอเมริกาใต้และมีทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานเป็นจำนวนมาก รวมถึงเป็นผู้ส่งออกหลักในด้านวัตถุดิบเพื่อการผลิต เช่น เหล็ก อะลูมิเนียม ตลอดจนเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่ใหญ่ที่สุดของโลก เช่น กาแฟ ข้าวโพด ถั่ว

เหลือ เป็นต้น ส่วนประเทศรัสเซียเป็นประเทศที่มี GDP สูงเป็นอันดับ 9 ของโลกและมีทรัพยากรธรรมชาติทางด้านพลังงานเป็นจำนวนมากโดยมีแหล่งถ่านหินขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลก มีก๊าซธรรมชาติประมาณ 35% ของโลกและมีน้ำมันประมาณ 20% ของโลก นอกจากนั้นประเทศอินเดียเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดเป็นอันดับ 2 ของโลกและคาดว่าในปี 2040 จะมีประชากรมากที่สุดในโลกซึ่งประชากรของประเทศอินเดียเป็นประชากรที่มีคุณภาพ มีการศึกษาดี มีความพร้อมทางภาษาอังกฤษในขณะที่อัตราค่าแรงต่ำ และที่สำคัญประเทศอินเดียเป็นผู้ส่งออกหลักในส่วนของสินค้าซอฟต์แวร์ ไอที ที่ดีที่สุดของโลก รวมถึงประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลกทำให้ประเทศจีนเป็นผู้บริโภคสินค้าและทรัพยากรธรรมชาติรายใหญ่และเป็นแหล่งผลิตสินค้าอุปโภคและบริโภค รวมทั้งสินค้าอุตสาหกรรมรายใหญ่ของโลกเช่นกัน และมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 4 ของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นและเยอรมนี และเมื่อพิจารณาในภาพรวมจะพบว่า BRICs มีสัดส่วนของประชากรประมาณ 40 % ของประชากรโลกทั้งหมด มีพื้นที่ประมาณ 25 % ของพื้นที่ทั้งหมดและกระจายอยู่ในสามทวีปคือยุโรป เอเชีย และอเมริกาใต้ นอกจากนั้นยังมีสัดส่วน GDP อยู่ที่ 24 % ของ GDP โลก และสะสมเงินทุนสำรองระหว่างประเทศประมาณ 45 % ของทุนสำรองระหว่างประเทศทั้งหมดของโลก

นอกจากนั้น BRICs ถือเป็นกลุ่มประเทศที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีสัดส่วนใน GDP โลกประมาณ 15.4% และในปี 2551 ที่ผ่านมามีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เศรษฐกิจโลกขยายตัวสูงถึง 59% ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า BRICs มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจโลกเป็นอย่างมาก ดังนั้นทุกนโยบายทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองจึงมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของโลกโดยตรง และจากการประชุมสุดยอดผู้นำ BRICs ซึ่งเกิดขึ้นครั้งแรกที่ประเทศรัสเซียเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2552 เป็นการประชุมเพื่อหารือความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง โดยผลจากการประชุม คือ BRICs ได้เรียกร้องขอบเขตที่มากขึ้นในระบบการเงิน โลกและขอสิทธิในการออกเสียงในสถาบันการเงินระหว่างประเทศ รวมทั้งได้ประกาศศักยภาพการเงินของกลุ่มด้วยการวางแผนโยกทุนสำรองเงินตราต่างประเทศเข้าไปลงทุนในพันธบัตรของสถาบันการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ซึ่งการกระทำดังกล่าวได้ทำให้ BRICs มีบทบาทเพิ่มขึ้นในองค์กรด้านการเงินระหว่างประเทศและได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการดำเนินนโยบายทางการเงินระหว่างประเทศ นอกจากนั้น BRICs ยังพยายามหาแนวทางลดการพึ่งพาเงินดอลลาร์สหรัฐ โดยประเทศจีนและบราซิลได้หารือถึงความเป็นไปได้ในการหลีกเลี่ยงการใช้เงินสกุลดอลลาร์สหรัฐในการซื้อขายระหว่างกัน โดยหันมาใช้เงินหยวนของจีนและเงินเรียลของบราซิลเพื่อเป็นการลดต้นทุนของทั้งสองประเทศ รวมถึงรัฐบาลจีนได้พยายามเพิ่มบทบาทเงินสกุลหยวนในเวทีโลกเพื่อผลักดันให้เงินหยวนกลายเป็นค่าเงินนานาชาติ โดยรัฐบาลจีนได้จัดทำความตกลงแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างกัน (Currency Swap) กับธนาคารกลางของฮ่องกง เกาหลีใต้ มาเลเซีย เบลารุส อินโดนีเซีย และอาร์เจนตินา

ด้านศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจ พบว่า BRICs มีสัดส่วนในการขยายตัวของ GDP โลก (Contribution to Global Growth) เพิ่มขึ้นตามลำดับ และมีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกมากกว่ากลุ่มประเทศ G-7 โดยในช่วงปี 2000-2008 โดย BRICs มีสัดส่วนในการขยายตัวของ GDP โลกเฉลี่ยที่ประมาณ 46 % ในขณะที่กลุ่มประเทศ G-7 มีสัดส่วนในการขยายตัวของ GDP โลกเฉลี่ยที่ประมาณ 20 % ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความสำคัญทางเศรษฐกิจของกลุ่ม G-7 นั้นลดลงค่อนข้างมาก ในขณะที่ความสำคัญทางเศรษฐกิจของ BRICs กลับมีแนวโน้มขยายตัวสวนทางกลับกลุ่ม G-7 สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ BRICs เริ่มใกล้เคียงครึ่งหนึ่งของการขยายตัวของเศรษฐกิจโลก และในอนาคตการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกมากกว่า 50% จะถูกขับเคลื่อนโดย BRICs

ด้านภาคการผลิต BRICs มีประเทศจีนที่เปรียบเสมือนโรงงานของโลก ในขณะที่อินเดียมีจุดแข็งในภาคบริการ โดยเฉพาะภาคบริการซอฟต์แวร์ (Software) และสารสนเทศ (IT) โดยสัดส่วนภาคบริการของอินเดียต่อ GDP อยู่ที่ 15 % ต่อ GDP ในขณะที่ของจีนอยู่ที่ 7 % ต่อ GDP นอกจากนี้ รัสเซียมีโครงสร้างเศรษฐกิจที่เน้นไปที่อุตสาหกรรมพลังงาน น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติค่อนข้างสูงโดยอยู่ที่ 25 % ของ GDP ในขณะที่บราซิลมีจุดแข็งที่ภาคการเกษตรและสินแร่

ดังนั้น จากสถานการณ์การขยายตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศเศรษฐกิจใหม่ที่มีบทบาทสำคัญในเวทีโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศจีน และประเทศอินเดียที่มีความต้องการแร่เหล็กและแมงกานีสเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมการผลิตเหล็กพื้นฐานขั้นต้นของประเทศเป็นจำนวนมาก จนต้องมีการกว้านซื้อแร่เหล็กและแมงกานีสจากทั่วโลก จนมีผลกระทบต่อมายังประเทศไทยในฐานะที่เป็นผู้ผลิตและฐานการผลิตแร่เหล็กและแมงกานีสที่อยู่ใกล้ที่สุด ด้วยเหตุดังกล่าว ประเทศไทยควรต้องมีการปรับกลยุทธ์ทางการค้าให้สอดคล้องกับนโยบายการค้าและการลงทุนของ BRICs โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมแร่เหล็กที่หากประเทศไทยต้องพึ่งพา BRICs ทั้งในด้านของการนำเข้าและส่งออก การกำหนดนโยบายการบริหารและจัดการการประกอบกิจการแร่เหล็กควรต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศเศรษฐกิจใหม่ควบคู่ไปกับการพิจารณาในปัจจุบันอื่นๆ เพื่อให้ นโยบายที่กำหนดขึ้นเกิดประโยชน์กับภาครัฐ ประชาชน และผู้ประกอบการไทยอย่างสูงสุด

2. สถานการณ์ความต้องการใช้สินแร่เหล็กภายในประเทศ

ปัจจุบันความต้องการใช้สินแร่เหล็กภายในประเทศมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังที่ได้รายงานในขั้นต้นว่าในอนาคตประเทศไทยจะมีความต้องการใช้สินแร่เหล็กสูงถึงปีละ 30 ล้านตัน และประเทศไทยต้องนำเข้าสินแร่เหล็กสูงถึงร้อยละ 32 ของปริมาณความต้องการใช้ นั่นหมายถึงประเทศไทยต้องนำเข้าสินแร่เหล็กสูงถึง 9.6 ล้านตัน ซึ่งมีมูลค่าสูงถึงสามแสนล้านบาท ความต้องการสินแร่เหล็กของประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สินแร่กลุ่มเหล็กทรงแบน

ซึ่งประกอบด้วย เหล็กแผ่นรีดร้อน เหล็กแผ่นรีดเย็น และเหล็กแผ่นเคลือบ และสินค้ากลุ่มเหล็กทรงยาว ซึ่งประกอบด้วย เหล็กเส้น เหล็กหลอด และเหล็กโครงสร้างรูปพรรณรีดร้อน สาเหตุหลักที่ปริมาณความต้องการสินค้าแร่เหล็กภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง มาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุตสาหกรรมก่อสร้าง ทำให้ในปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศที่ต้องการใช้เหล็กปีละ 20 ล้านตัน จนทำให้รัฐบาลต้องมอบหมายภารกิจให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ทำการศึกษาและพิจารณาพื้นที่พัฒนาเขตอุตสาหกรรมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ เนื่องจากมีผู้ผลิตรายใหญ่สนใจจะมาลงทุนในไทย คือ บริษัท เจเอฟอีสตีล จำกัด, บริษัท นิปปอนสตีล จำกัด, บริษัท มิตทัลสตีล จำกัด และบริษัท บาวสตีล จำกัด

อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์ที่ความต้องการใช้แร่เหล็กภายในประเทศมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ถึงสภาพความพร้อมและกำลังการผลิตแร่ของผู้ประกอบการภายในประเทศ รวมถึงสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจำนวนผู้ประกอบการเหมืองแร่และกระบวนการในการออกใบอนุญาตประทานบัตรซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้เกิดการขยายตัวของการผลิตแร่เหล็กภายในประเทศในอนาคต ซึ่งมีรายละเอียดของการศึกษาดังนี้

2.1 สถานการณ์ด้านการผลิตแร่เหล็กในประเทศ

จากสถานการณ์ในปี 2552 ที่อุตสาหกรรมเหมืองแร่ โดยเฉพาะเหมืองแร่เหล็กของไทยมีการชะลอตัวลง โดยเห็นได้จากในช่วงเดือนธันวาคม 2552 ที่ประเทศไทยมีจำนวนเหมืองแร่ที่เปิดทำการประมาณ 583 เหมือง ซึ่งลดลงจาก 658 เหมืองในช่วงเดียวกันของปี 2551 โดยสาเหตุสำคัญเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจโลกซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างมีนัยสำคัญตั้งแต่ช่วงปลายปี 2551 ส่งผลให้เกิดการหดตัวในอุปสงค์ของอุตสาหกรรมที่ใช้แร่เป็นวัตถุดิบ เช่น อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ อุตสาหกรรมเซรามิก แก้ว และกระจก เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามแร่ที่ผลิตได้ส่วนใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่งแร่เหล็กได้ถูกนำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศ ซึ่งแร่เหล็กมีแหล่งผลิตอยู่ที่จังหวัด นครสวรรค์ เลข ลพบุรี อุตรดิตถ์ อุทัยธานี และเพชรบูรณ์ โดยในปี 2552 ประเทศไทยสามารถผลิตแร่เหล็กและแมงกานีสได้ประมาณ 681,329 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.84 ของสินค้าแร่ที่ผลิตได้ทั้งหมดในปี 2552

สำหรับในปี 2553 ได้มีปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อสถานการณ์อุตสาหกรรมเหมืองแร่เหล็ก 2 ประการ คือ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ และภาวะเบียบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยในส่วนของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจถึงแม้จะมีปัญหาทางการเมืองแต่เนื่องจากเศรษฐกิจไทยได้ขยายตัวตามทิศทางการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก ซึ่งเป็นปัจจัยทางด้านบวกที่ส่งผลดีต่ออุตสาหกรรมเหมืองแร่เหล็ก ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมือง

แร่เหล็กในปี 2553 คือ ภาวะเบียดด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลจากมาตรา 67 วรรค 2 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2550 ที่ทำให้การประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กใหม่เป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก ซึ่งในแง่หนึ่งกฎหมายและภาวะเบียดดังกล่าวได้ทำให้ต้นทุนการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นในระยะสั้น แต่จากต้นทุนที่เพิ่มขึ้นได้ส่งผลให้อุตสาหกรรมเหมืองแร่เหล็กของไทยได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคมเพิ่มขึ้นในระยะยาว ซึ่งในปี 2553 ความต้องการใช้แร่เหล็กและแมงกานีส (Demand) ได้เพิ่มขึ้นตามแนวโน้มการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจ และหากมองถึงในด้านการผลิตแร่เหล็ก (Supply) ซึ่งพบว่าผลผลิตแร่เหล็กของไทยได้มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากปัจจัยทางด้านความอุดมสมบูรณ์ของแร่เหล็กลดน้อยลง ประกอบกับแนวโน้มและกระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทำให้มีการเปลี่ยนแปลงภาวะเบียดที่ค่อนข้างเป็นอุปสรรคต่อการออกใบอนุญาตประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก ทั้งประทานบัตรประทานบัตรชั่วคราว หรือใบอนุญาตให้มีแร่ไว้ในครอบครองเป็นกรณีพิเศษ ดังนั้น จึงเกิดอุปสงค์ส่วนเกินในสินค้าแร่เหล็กเพิ่มขึ้นทำให้ในปี 2553 ประเทศไทยต้องพึ่งพาแร่นำเข้ามากขึ้น นอกจากนี้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในช่วงปลายปี 2553 ได้มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเหมืองแร่เหล็กเพิ่มขึ้นเนื่องจากแร่เหล็กเป็นสินค้าต้นน้ำของอุตสาหกรรมหลายประเภทที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ดังนั้นอุปสงค์ของสินค้าแร่เหล็กจึงเป็นอุปสงค์สืบเนื่องมาจากอุปสงค์ของอุตสาหกรรมปลายน้ำ ซึ่งในช่วงปลายปี 2553 ตัวแปรทางเศรษฐกิจหลายตัวได้ชี้ให้เห็นว่าเศรษฐกิจไทยเริ่มฟื้นตัวไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มขึ้นของดัชนีอุปโภคบริโภคภาคเอกชน ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน ดัชนีผลผลิตภาคอุตสาหกรรม อัตราการใช้กำลังการผลิตภาคอุตสาหกรรม และการส่งออก เป็นต้น ทำให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจปี 2553 ขยายตัวถึงร้อยละ 3.5

สำหรับในปี 2554 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้รายงานภาวะเศรษฐกิจไทยในปี 2553 ขยายตัวจากปี 2552 ร้อยละ 7.8 ซึ่งทำให้แนวโน้มเศรษฐกิจไทยในปี 2554 มีการขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องจากปี 2553 แต่ขยายตัวในอัตราที่ชะลอลง โดยมีการการขยายตัวร้อยละ 4.00 ทั้งนี้ อุตสาหกรรมเหมืองแร่เหล็กในปี 2554 ได้รับานิสงค์จากอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศที่ยังขยายตัวได้ดี เช่น อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ และอุตสาหกรรมเซรามิก เป็นต้น อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมเหมืองแร่เหล็กได้ขยายตัวในอัตราที่ชะลอลงเช่นเดียวกับในภาพรวมของการขยายตัวของเศรษฐกิจในประเทศ โดยที่มูลค่าผลผลิตแร่เหล็กขยายตัวไม่สูงมากและใกล้เคียงกับอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย คือ ร้อยละ 4.00 และมีปัจจัยเสี่ยงด้านลบทั้งอัตราเงินเฟ้อและราคาน้ำมันในตลาดโลกที่ปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนของผู้ประกอบการ รวมถึงอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ปรับตัวสูงขึ้นเพื่อสกัดการเร่งตัวของเงินเฟ้อได้ส่งผลกระทบต่อต้นทุนทางการเงินของผู้ประกอบการ

สำหรับในปี 2555 (สิงหาคม 2555) การขยายตัวของการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กยังมีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากปี 2554 ที่ผ่านมา โดยเฉพาะในจังหวัดนครสวรรค์ที่มีผู้ประกอบการรายใหม่ได้ยื่นขอใบอนุญาตประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กเพิ่มขึ้น ทำให้ในปี 2555 ผู้ประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กสามารถผลิตสินค้าแร่เหล็กตอบสนองต่อความต้องการใช้ของอุตสาหกรรมทั้งในและต่างประเทศได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้นโยบายการบริหารและการจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กได้เข้ามามีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการขยายตัวของการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กทั้งในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอื่น ๆ

2.2 สถานการณ์ในต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อประกอบการเหมืองแร่เหล็ก

ในปี 2552 Raw Material Group (RMG) ได้ทำการสำรวจข้อมูลจากโครงการลงทุนทำเหมืองแร่เหล็กทั่วโลกกว่า 3,200 โครงการ ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 465 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2551 ประมาณร้อยละ 14 แต่อย่างไรก็ตามจากมูลค่าการลงทุนที่เพิ่มสูงขึ้นกลับไม่ได้สะท้อนถึงแนวทางในการขยายตัวของการลงทุนทำเหมืองแร่เหล็ก แต่กลับพบว่าอุตสาหกรรมเหมืองแร่เหล็กกลับอยู่ในช่วงหดตัวตามภาวะเศรษฐกิจโลก โดยดัชนีที่ชี้วัดได้อย่างชัดเจนคือ โครงการลงทุนทำเหมืองแร่เหล็กใหม่มีจำนวนน้อยกว่า 100 โครงการและมีมูลค่าเพียง 32 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

แร่เหล็กและแมงกานีสเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในกระบวนการผลิต Pig iron และ Ferroalloy ซึ่งในกระบวนการผลิต Crude Steel ในอุตสาหกรรมเหล็กต้นน้ำ ซึ่งทั่วโลกมีจำนวนทั้งสิ้น 1,329.7 ล้านตัน ลดลงร้อยละ 1.2 เมื่อเทียบกับปี 2551 ซึ่งเป็นผลมาจากการหดตัวของอุปสงค์อันเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2551 และเมื่อพิจารณาถึงประเทศผู้นำทางการผลิตพบว่าประเทศจีนเป็นผู้ผลิตแร่เหล็กและแมงกานีสสูงสุด รองลงมาคือประเทศญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา แต่จากวิกฤตทางเศรษฐกิจซึ่งทำให้กำลังการผลิตแร่เหล็กและแมงกานีสในปี 2552 ลดลง

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา และการก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศผู้นำทางเศรษฐกิจของประเทศจีนในปี 2554 และปี 2555 ทำให้อุตสาหกรรมแร่เหล็กและแมงกานีส มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทำให้อุปทานในสินค้าแร่เหล็กและแมงกานีสในตลาดโลกมีการปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น และได้ส่งผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าแร่เหล็กและแมงกานีสของผู้ประกอบการไทย แต่เนื่องจากสินค้าแร่เหล็กและแมงกานีสส่วนใหญ่ที่ผลิตขึ้นถูกใช้ในอุตสาหกรรมภายในประเทศ ดังนั้นการขยายตัวของอุตสาหกรรม

แร่เหล็กและแมงกานีสในต่างประเทศจึงไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการแร่เหล็กและแมงกานีสในประเทศไทยมากนัก

2.3 สถานการณ์ทางการส่งออกและนำเข้าสินค้าแร่เหล็กของประเทศ

ปัจจุบันสินค้าแร่ที่ประเทศไทยผลิตได้มีกว่า 40 ชนิด และส่วนมากจะถูกใช้ในการบริโภคภายในประเทศ โดยเฉพาะสินค้าแร่เหล็กและแมงกานีสที่มีการใช้ในอุตสาหกรรมภายในประเทศมากที่สุด ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีการส่งออกสินค้าแร่เหล็กและแมงกานีสไม่มากนัก ซึ่งสินค้าแร่ส่วนใหญ่ที่ประเทศไทยส่งออกจะเป็นฮิปซัม หินปูน และโดโลไมต์ ซึ่งในปี 2552 ประเทศไทยมีมูลค่าส่งออกแร่ประมาณ 5,659 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 5.2 เมื่อเทียบกับปี 2551 สินค้าแร่ที่มีปริมาณการส่งออกสูงที่สุด ได้แก่ ฮิปซัม หินปูน และโดโลไมต์ ตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแร่ฮิปซัมซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดของโลก มีปริมาณการส่งออกสูงถึง 6.0 ล้านตัน โดยมีตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ ประเทศเวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย และอินเดีย ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงสถานการณ์การส่งออกสินค้าแร่ของประเทศไทยในปัจจุบันพบว่า ประเทศไทยส่งออกสินค้าแร่หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลผลิตขั้นต้นจากแร่ไปยังประเทศต่าง ๆ ดังนี้

1) พม่า ไทยส่งออกไปยังพม่ามากเป็นอันดับ 1 มูลค่า 4,857.36 ล้านบาท โดยส่งออกในรายการพอร์ตแลนด์ซีเมนต์ อะลูมินัสนีซีเมนต์ สแลกซีเมนต์ ซูเปอร์ซัลเฟตซีเมนต์ และไฮดรอลิกซีเมนต์ มูลค่า 4,729.89 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 97.38 ของมูลค่าการส่งออกรวมไปยังพม่า

2) บังกลาเทศ ไทยส่งออกรวม มูลค่า 4,342.84 ล้านบาท โดยส่งออกในรายการพอร์ตแลนด์ซีเมนต์ อะลูมินัสนีซีเมนต์ สแลกซีเมนต์ ซูเปอร์ซัลเฟตซีเมนต์และไฮดรอลิกซีเมนต์ มูลค่า 3,976.79 ล้านบาท ฮิปซัมและแอนไฮไดรต์ รวมทั้งพลาสติก มูลค่า 294.02 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 91.57 และ 6.77 ของมูลค่าการส่งออกรวมไปยังบังกลาเทศ ตามลำดับ

3) กัมพูชา ไทยส่งออกรวม มูลค่า 3,856.79 ล้านบาท โดยส่งออกในรายการพอร์ตแลนด์ซีเมนต์ อะลูมินัสนีซีเมนต์ สแลกซีเมนต์ ซูเปอร์ซัลเฟตซีเมนต์และไฮดรอลิกซีเมนต์ มูลค่า 3,777.04 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 97.93 ของมูลค่าการส่งออกรวมไปยังกัมพูชา

4) เวียดนาม ไทยส่งออกรวม มูลค่า 3,180.20 ล้านบาท โดยส่งออกในรายการพอร์ตแลนด์ซีเมนต์ อะลูมินัสนีซีเมนต์ สแลกซีเมนต์ ซูเปอร์ซัลเฟตซีเมนต์และไฮดรอลิกซีเมนต์ มูลค่า 2,170.03 ล้านบาท ฮิปซัมและแอนไฮไดรต์ รวมทั้งพลาสติก มูลค่า 855.50 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 68.24 และ 26.90 ของมูลค่าการส่งออกรวมไปยังเวียดนามตามลำดับ

5) มาเลเซีย ไทยส่งออกรวม มูลค่า 1,510.29 ล้านบาท โดยส่งออก ในรายการชิปซัม แอนไฮไดรต์ รวมทั้งพลาสติก จำนวน 906.10 ล้านบาท และพอร์ดแลนด์ซีเมนต์ อะลูมินัสนซีเมนต์ สแลกซีเมนต์ ซูเปอร์ซัลเฟตซีเมนต์และไฮดรอลิก-ซีเมนต์ จำนวน 189.86 ล้านบาท เฟลด์สปาร์ ภูเขาต์ เนฟลินและเนฟลิน ไฮเอไนต์รวมทั้ง ฟลูออรีสปาร์ จำนวน 115.51 ล้านบาท และ แบเรียมซัลเฟตธรรมชาติ (แบไรต์) แบเรียมคาร์บอเนตธรรมชาติ (วิทอไรต์) จำนวน 95.90 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 60.00, 12.57, 7.65 และ 6.35 ของมูลค่าการส่งออกรวมไปยังมาเลเซียตามลำดับ

นอกจากนั้น ประเทศยังนำเข้าสินค้าแร่จากต่างประเทศเพื่อใช้ใน อุตสาหกรรมต่างๆ ภายในประเทศอย่างต่อเนื่องเช่นกัน โดยปัจจุบันประเทศไทยนำเข้าสินค้าแร่จาก ประเทศต่างๆ ดังนี้

1) จีน ไทยนำเข้าจากจีนมากเป็นอันดับ 1 มูลค่า 2,767.38 ล้านบาท โดยส่วนใหญ่นำเข้าในรายการสติไทต์ธรรมชาติ มูลค่า 1,020.25 ล้านบาท แมกนีเซียมคาร์บอเนต ธรรมชาติ ฟิวส์-แมกนีเซียม มูลค่า 452.73 ล้านบาท หินประดับชนิดหินแกรนิต พอร์ไฟรี บะซอลต์ หินทราย หินอื่นๆ มูลค่า 368.92 ล้านบาท เคโอลิน (หรือดินขาว) และดินอื่นที่มีเคโอลินปนอยู่ มูลค่า 261.46 ล้านบาท และดินอื่นๆ มูลค่า 232.33 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 36.87, 16.36, 13.33, 9.45 และ 8.40 ของมูลค่าการนำเข้ารวมจากจีนตามลำดับ

2) รัสเซีย ไทยนำเข้ารวม มูลค่า 877.36 ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่ นำเข้าในรายการแอสเบสทอส (แร่ใยหิน) มูลค่า 865.09 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 98.60 ของมูลค่าการ นำเข้ารวมจากรัสเซีย

3) อเมริกา ไทยนำเข้ารวม มูลค่า 632.15 ล้านบาท โดยนำเข้าใน รายการเคโอลินและดินอื่นที่มี เคโอลินปนอยู่ มูลค่า 268.98 ล้านบาท และดินอื่นๆ มูลค่า 213.918 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 42.55 และ 33.84 ของมูลค่าการนำเข้ารวมจากอเมริกาตามลำดับ

4) อินเดีย ไทยนำเข้ารวม มูลค่า 547.72 ล้านบาท โดยมีการนำเข้า ในรายการหินประดับชนิดหินแกรนิต พอร์ไฟรี บะซอลต์ หินทรายและหินอื่นๆ มูลค่า 140.68 ล้านบาท สติไทต์ธรรมชาติ มูลค่า 120.83 ล้านบาท กำมะถัน มูลค่า 112.70 ล้านบาท และเฟลด์สปาร์ ภูเขาต์ เนฟลินและเนฟลิน ไฮเอไนต์ รวมทั้ง ฟลูออรีสปาร์ มูลค่า 70.85 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 25.68, 22.06, 20.58 และ 12.94 ของมูลค่าการนำเข้ารวมจากอินเดียตามลำดับ

5) ญี่ปุ่น ไทยนำเข้ารวม มูลค่า 474.24 ล้านบาท โดยนำเข้าใน รายการดินอื่นๆ มูลค่า 86.09 ล้านบาท สติไทต์ธรรมชาติ มูลค่า 75.95 ล้านบาท แมกนีเซียม คาร์บอเนตธรรมชาติ ฟิวส์แมกนีเซียม มูลค่า 59.57 ล้านบาท ไมกา มูลค่า 51.96 ล้านบาท และหินพัม มิส เอเมอริ มูลค่า 48.31 ล้านบาท ชิพซัมและแอนไฮไดรต์สังเคราะห์ รวมทั้งพลาสติก จำนวน

27.71 ล้านบาท สารแร่อื่นๆ จำนวน 26.26 ล้านบาท และ กราไฟต์ธรรมชาติ จำนวน 23.99 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18.15, 16.02, 12.56, 10.96, 10.19, 5.84, 5.54 และ 5.06 ของมูลค่าการนำเข้ารวมจาก ญี่ปุ่นตามลำดับ

ดังนั้น หากพิจารณาทางด้านปัจจัยการส่งออกและนำเข้าสินค้าแร่ เหล็กพบว่าเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งที่ปรับเปลี่ยนไปตามปริมาณการผลิตทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงปรับเปลี่ยนไปตามอุปสงค์สินค้าแร่เหล็กในตลาดโลก ซึ่งผู้ประกอบการในประเทศค่อนข้างได้รับผลกระทบน้อย เนื่องจากสินค้าแร่เหล็กที่ผลิตขึ้นถูกใช้ในอุตสาหกรรมภายในประเทศเกือบทั้งหมด

2.4 ผู้ประกอบการเหมืองแร่เหล็กในประเทศ

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้ประกอบการแร่เหล็กภายในประเทศพบว่า ผู้ประกอบการแร่เหล็กยังมีจำนวนน้อย ทั้งนี้เนื่องจากการขออนุญาตประกอบการแร่เหล็กมีขั้นตอนกระบวนการที่ซับซ้อน อีกทั้งจากสถานการณ์ของการประกอบการแร่เหล็กในพื้นที่ของการศึกษาที่พบว่า ผู้ประกอบการเหมืองแร่เหล็กในจังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอื่น ๆ กำลังได้รับผลกระทบจากการปรับใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญปี 2550 ที่รัฐบาลได้มีการเข้มงวดในเรื่องกฎระเบียบของการประกอบการเหมืองแร่เหล็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎระเบียบในการควบคุมดูแลเรื่องการประกอบการเหมืองแร่เหล็กที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการไม่อนุญาตให้ครอบครองแร่เหล็กและแมงกานีสเป็นกรณีพิเศษในทุกกรณี นอกจากนั้นผู้ประกอบการเหมืองแร่เหล็กกำลังได้รับผลกระทบจากการลักลอบทำเหมืองแร่เหล็กผิดกฎหมายที่ทำให้อุปทานของแร่เหล็กผิดกฎหมายมีจำนวนเพิ่มขึ้น รวมถึงส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่เหล็กที่ก่อให้เกิดความเสียหายเป็นมูลค่าหลายล้านบาท ทำให้ปัจจุบันมีผู้ประกอบการที่มายื่นขอและมีใบอนุญาตสำหรับประกอบการเหมืองแร่เหล็กทั้งหมด 16 ราย ดังนี้

1. นายเศรษฐพงศ์ ภูพานิช
ที่ตั้ง ต.ทุ่งทอง อ.หนองบัว จ.นครสวรรค์
2. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยธรณีเหมืองแร่
ที่ตั้ง ต.หนองกลับ อ.หนองบัว จ.นครสวรรค์
3. บริษัท แร่สิทธิโชค จำกัด
ที่ตั้ง ต.หนองโพ อ.ตากสิน จ.นครสวรรค์
4. บริษัท.ผาทองสุริยะ จำกัด
ที่ตั้ง ต.พุทธบาท อ.ชนแดน จ.เพชรบูรณ์
5. บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)
ที่ตั้ง ต.ห้วยโป่ง อ.โคกสำโรง จ.ลพบุรี

6. บริษัท พี.แอนด์.เอส.แบโรท์ไมนิ่ง จำกัด

ที่ตั้ง ต.นาแหม อ.เมือง จ.เลย

7. นางสาววิรัช ประุกกลิ่น

ที่ตั้ง ต.นาแหม อ.เมือง จ.เลย และ ต.หาดทรายขาว

อ.เชียงคาน จ.เลย

8. บริษัท พี.ที.เค. ไมนิ่ง จำกัด

ที่ตั้ง ต.นาคินดำ อ.เมือง จ.เลย

9. บริษัท เหล็กสยาม จำกัด

ที่ตั้ง ต.บุสม อ.เชียงคาน จ.เลย

10. บริษัท ศิลาศุกกิจ จำกัด

ที่ตั้ง ต.จอมศรี อ.เชียงคาน จ.เลย

11. ห้างหุ้นส่วนจำกัด อุดรคิดต์ไมนิ่ง

ที่ตั้ง ต.ท่าแขก อ.ท่าปลา จ.อุดรคิดต์

12. นางเทียนทิพย์ พันธุ์ประเสริฐ

ที่ตั้ง ต.น้ำรอบ อ.ลานสัก จ.อุทัยธานี

13. บริษัท ภาคภูมิไมนิ่งเชียงราย จำกัด

ที่ตั้ง ต.เมืองราย อ.พญาเมืองราย จ.เขียงราย

14. นายอุทัย อัสวประภา

ที่ตั้ง ต.แม่ต๋น อ.ลี่ จ.ลำพูน

15. บริษัท เทพนิธิ จำกัด

ที่ตั้ง ต.ศรีวิชัย อ.ลี่ จ.ลำพูน

16. บริษัท อีสานไมนิ่ง จำกัด

ที่ตั้ง ต.ผาขาว อ.ผาขาว จ.เลย

2.5 กระบวนการให้สิทธิหรือออกใบอนุญาตซื้อแร่ ครอบครองแร่ และขนแร่

กระบวนการให้สิทธิหรือออกใบอนุญาตซื้อ ครอบครองและขนแร่

ถือเป็นนโยบายหนึ่งที่ใช้ในการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กในประเทศ ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าวได้ใช้เพื่อควบคุมและตรวจสอบการผลิตแร่เหล็กให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง ตามกฎหมาย ซึ่งในการยื่นคำขอใบอนุญาตประกอบกิจการเหมืองแร่ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ต้องดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) ผู้ประกอบการที่มีความประสงค์จะขอใบอนุญาตประกอบกิจการเหมืองแร่ ต้องเตรียมเอกสารเพื่อยื่นคำขออย่างถูกต้องและครบถ้วนตามกฎหมายกระทรวง ระเบียบและข้อบังคับที่ออกตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510

2) การตรวจสอบเอกสารประกอบการยื่นคำขอ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ จะทำการตรวจสอบแบบคำขอว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ หากไม่ถูกต้องหรือครบถ้วนให้ผู้ยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้อง

3) การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอ โดยตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 กำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอ ดังนี้

3.1) ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

3.2) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

3.3) เป็นสมาชิกของสภาการเหมืองแร่ เว้นแต่กรณีผู้ยื่นคำขอเป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

3.4) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ บุคคลไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ

3.5) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

3.6) ไม่เคยถูกยกคำขอ เว้นแต่การยกคำขอนั้นพ้นกำหนดสิบสองเดือนแล้ว นับแต่วันมีคำสั่งยกคำขอครั้งสุดท้าย หรือเว้นแต่การยกคำขอนั้นมิใช่ความผิดของผู้ยื่นคำขอ

3.7) ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอเป็นนิติบุคคลต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 3.2 ข้อ 3.3 ข้อ 3.5 และข้อ 3.6

4) เมื่อดำเนินการตามข้อ 2 และข้อ 3 แล้ว และพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า

4.1) ผู้ยื่นคำขอขาดเอกสารหลักฐาน หรือขาดคุณสมบัติตามข้อ 3.3 ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นคำขอดำเนินการแก้ไขภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่ดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าละทิ้งคำขอ และให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่หรือเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ

4.2) ผู้ยื่นคำขอขาดคุณสมบัติในข้ออื่นๆ ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นคำขอทราบว่าจะไม่อาจรับคำขอไว้พิจารณาได้

และให้แจ้งด้วยว่าหากประสงค์จะโต้แย้งหรือคัดค้าน ให้ดำเนินการโต้แย้งหรือคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ

4.3) กรณีเอกสารหลักฐานและคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอถูกต้อง ครบถ้วนให้พนักงานเจ้าหน้าที่เรียกเก็บเงินค่าคำขอและเงินค่าธรรมเนียมล่วงหน้า และนำเสนอเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่รับจดทะเบียนคำขอไว้ดำเนินการ

5) เมื่อได้ออกใบอนุญาตให้กับผู้ยื่นคำขอแล้ว ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่รายงานกรมและสำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เขตที่รับผิดชอบพร้อมส่งสำเนาใบอนุญาต ให้หน่วยงานต่อไปนี้รับทราบด้วย

5.1) เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ที่ได้รับอนุญาตแจ้งว่าจะขนแร่ไปจำหน่ายหรือเก็บกอง

5.2) สรรพากรพื้นที่

5.3) นายด่านศุลกากร ในกรณีที่จะทำการขนแร่เพื่อส่งออกไปนอกราชอาณาจักร

4.1.2 บริบททางด้านการใช้อำนาจทางการปกครอง

เมื่อพิจารณาถึงประเด็นการใช้อำนาจทางการปกครองเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเหมืองแร่พบว่า การใช้อำนาจทางการปกครองทั้งจากกระทรวงอุตสาหกรรม กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ รวมถึงสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด นั้นเป็นไปตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 โดยหน่วยงานทั้งในระดับกระทรวง กรมและหน่วยงานในระดับจังหวัดได้เคร่งครัดในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากสินค้าแร่ถือเป็นทรัพย์สินของรัฐ ดังนั้นการให้สัมปทานกับผู้ประกอบการให้เข้ามาใช้ประโยชน์จึงต้องดำเนินการโดยละเอียดและรอบคอบ รวมถึงยังต้องมีการควบคุมและติดตามตรวจสอบการประกอบกิจการแร่เหล็กของผู้ประกอบการให้เป็นไปตามกฎหมายที่อนุญาต โดยเฉพาะกฎหมายแร่ กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.) หรือที่ดินของรัฐ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัตถุระเบิดและยุทธภัณฑ์ รวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ที่ให้ความสำคัญในเรื่องของการควบคุมดูแลในด้านของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้ทรัพยากร รวมถึงการดำเนินตามนโยบายไม่อนุญาตให้ครอบครองแร่เหล็กและแมงกานีสเป็นกรณีพิเศษทุกกรณี แต่อย่างไรก็ตาม ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ยังพบประเด็นที่สำคัญที่มาจากกลุ่มผู้ประกอบการแร่เหล็กทั้งในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอื่นๆ เกี่ยวกับการใช้อำนาจทางการปกครอง คือ การให้สัมปทานเหมืองแร่ที่มีจำนวนน้อยในขณะที่แหล่งแร่มีจำนวนมาก รวมถึงการขออนุญาตประทานบัตรที่ใช้เวลานาน ซึ่งจากการศึกษาข้อเท็จจริงจากการสำรวจแหล่งแร่

เหล็กของกรมทรัพยากรธรณี พบว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีแหล่งแร่เหล็กจำนวนทั้งสิ้น 43 แหล่ง มีปริมาณทรัพยากรแร่เหล็ก (Inferred resources) รวมกันประมาณ 63.8 ล้านตัน และมีความบริสุทธิ์ของเนื้อเหล็กร้อยละ 30-70 ซึ่งกระจายตัวในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี กำแพงเพชร ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี เพชรบูรณ์ แม่ฮ่องสอน ระยอง ลพบุรี ลำพูน เลย สุราษฎร์ธานี อุตรดิตถ์ อุทัยธานี ดาก เชียงใหม่ ลำปาง และแพร่ ซึ่งส่วนใหญ่แหล่งแร่เหล็กจะพบในจังหวัดนครสวรรค์ เพชรบูรณ์ ลพบุรี อุทัยธานี และจังหวัดเลย ซึ่งมีผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการหรือได้รับประทานบัตรเพียง 16 ราย และยังมีคำขออนุญาตประทานบัตรและคำขอเพื่อการสำรวจแร่ (อาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่, อาชญาบัตรพิเศษ) ที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติกว่า 368 คำขอ และจากประเด็นดังกล่าวกลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่ โดยสภาการเหมืองแร่ได้พยายามเรียกร้องให้ภาครัฐพิจารณาและกำหนดนโยบายเพื่อรองรับหรือหาทางออกให้กับประเด็นดังกล่าวข้างต้น

4.1.3 บริบททางด้านการใช้อำนาจทางการเมือง

ผลการศึกษาบริบทด้านการใช้อำนาจทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พบว่า การใช้อำนาจทางการเมืองส่วนใหญ่จะเข้าไปในทางที่หาผลประโยชน์ร่วมกับผู้ประกอบการ โดยนักการเมืองจะใช้อำนาจในการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการ จนก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่ผิดกฎหมาย ปัญหาการหลบเลี่ยงการขอประทานบัตรโดยใช้วิธีการขอครอบครองแร่เป็นกรณีพิเศษ ปัญหาการจัดสรรผลประโยชน์ของผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงปัญหาการใช้อำนาจทางการเมืองและอำนาจทางการเงินของกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งมีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังนี้

1) ปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่เหล็กผิดกฎหมาย

ปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะแร่เหล็กในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สังคมให้ความสนใจ โดยเฉพาะการลักลอบขุดแร่เหล็กในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งการลักลอบขุดแร่เหล็กในจังหวัดต่างๆ นั้น มักได้มีคำกล่าวหาอยู่เสมอว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีส่วนพัวพันร่วมขบวนการหาผลประโยชน์กับนายทุนเหมืองแร่เหล็ก และในบางพื้นที่ผู้ประกอบการมีอิทธิพลมากจนสามารถขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2555 สำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม (สคส.) กรมสอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ) ได้สนธิกำลังกับสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 1 สาขาแม่ฮ่องสอน กรมป่าไม้ ดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ฯ หลังสืบทราบว่ามีขบวนการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและลักลอบขุดแร่เหล็กและแมงกานีสออกจากพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนบน ซึ่งเป็นพื้นที่ประกาศลุ่มน้ำชั้น 1A ต่อมากรมสอบสวนคดีพิเศษได้ตั้ง

การให้สำนักคุ้มครองผู้บริโภค โภคและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลักและประสานกับศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษภาคเหนือเข้าสนธิกำลังสืบสวนจับกุมกลุ่มผู้กระทำความผิด โดยสำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม ได้จัดกำลังชุดปฏิบัติการพร้อมเจ้าหน้าที่สำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม และเจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษภาคเหนือ เข้าสนธิกำลังกับสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 1 ทำการสืบสวนและจับกุมการกระทำความผิด นำโดยผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 1 ซึ่งจากการตรวจค้นจับกุมผู้กระทำความผิดในพื้นที่จำนวน 2 แปลง คือ พื้นที่ที่ถูกบุกรุกในเขตบ้านเหมืองแร่ ตำบลเมืองแปง อำเภอป่าซาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่ามีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าสงวนแห่งชาติและแผ้วถางพื้นที่ โดยมีการขุดดินเพื่อนำแร่เหล็กและแมงกานีสออกจากพื้นที่ จำนวน 10.25 ไร่ มูลค่าความเสียหายประมาณ 1.6 ล้านบาท และพื้นที่ที่ถูกบุกรุกคิดแม่น้ำป่าซาง บ้านเหมืองแร่ ตำบลเมืองแปง อำเภอป่าซาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่ามีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 4.2 ไร่ มูลค่าความเสียหายประมาณ 700,000 บาท

ทั้งนี้ จากการตรวจสอบพบว่าบริษัท เหมืองแร่มหาลานนา จำกัด เป็นผู้ดำเนินการในการบุกรุกแผ้วถางและลักลอบขุดแร่ในพื้นที่ การกระทำความผิดกล่าวเป็นความผิดขอหาร่วมกันบุกรุกแผ้วถาง ยึดถือครอบครอง ตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 มาตรา 14 และ พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 มาตรา 54

และจากการผลการศึกษาในท้องที่จังหวัดนครสวรรค์ พบว่ามีปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่เหล็กที่ผิดกฎหมาย กล่าวคือ

1.1 การลักลอบทำแร่เหล็กที่บ้านเขาไม้เดน อำเภอพยุหะคีรี

โดยเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2554 คณะทำงานเฉพาะกิจตรวจสอบการทำแร่ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ร่วมกับกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เข้าทำการตรวจสอบพื้นที่บริเวณบ้านเขาไม้เดน หมู่ที่ 8 ตำบลท่าน้ำอ้อย อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ พบกองแร่เหล็กจำนวน 3 กอง ในที่ดินของนางหวล สังข์ทอง ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้รับอนุญาตประทานบัตรประทานบัตรชั่วคราว ใบอนุญาตให้เป็นสถานที่รับซื้อแร่ สถานที่ให้มีแร่ไว้ในครอบครอง หรือสถานที่เก็บแร่ ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และไม่ปรากฏผู้เป็นเจ้าของและเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งคณะเจ้าหน้าที่ได้ทำการรังวัดปริมาณและประเมินปริมาณแร่พบว่ามีแร่เหล็กจำนวน 15,269.35 เมตริกตัน มูลค่าประมาณ 28,400,991 บาท (ตามราคาประกาศเพื่อประเมินเรียกเก็บค่าภาคหลวงแร่ของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ณ วันที่กระทำความผิด เมตริกตันละ 1,860 บาท) และได้ทำการตรวจยึดอายัดไว้เป็นของกลางในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 และอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ในฐานะเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่(จังหวัดนครสวรรค์) ได้ทำสัญญาฝากรักษาของกลางไว้กับนายอำเภอพยุหะคีรี และ

ต่อมาสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ได้ส่งตัวอย่างแร่ของกลางไปทำการตรวจวิเคราะห์ทางฟิสิกส์และเคมีที่สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เขต 3 (เชียงใหม่) ผลปรากฏว่าเป็นแร่เหล็กชนิดฮีมาไทต์ เกอร์ไทต์ โลมอไนต์ และแมกนีไทต์ ซึ่งถือเป็นแร่ตามความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510

และจากผลการศึกษาพบว่าเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ (จังหวัดนครสวรรค์) ได้ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรพยุหะคีรี ให้ดำเนินคดีกับเจ้าของที่ดินผู้ซึ่งมีแร่ไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยกเว้นตาม มาตรา 105 แห่งพระราชบัญญัติแร่ฯดังกล่าว และพนักงานสอบสวนได้รับคดีไว้เป็นคดีอาญาที่ 581/54 และอาัยดลำดับที่ 467/54 ลงวันที่ 2 สิงหาคม 2554 และต่อมาจังหวัดนครสวรรค์ได้รับแจ้ง ผลคดีจากอัยการจังหวัดนครสวรรค์เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2555 โดยแจ้งว่าพนักงานอัยการจังหวัด นครสวรรค์มีคำสั่งไม่ฟ้องนางหวล สังข์ทอง ผู้ต้องหาที่ 1 และมีคำสั่งฟ้องนายปรีชา สังข์ทอง ผู้ต้องหาที่ 2 ตามผลการสอบสวน และได้ยื่นฟ้องต่อศาลจังหวัดนครสวรรค์เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2555 เป็นคดีอาญาหมายเลขคำที่ 2565/2555 และในคดีนี้พนักงานอัยการจังหวัดนครสวรรค์แจ้ง ความเห็นเกี่ยวกับแร่ของกลางว่ามีความจำเป็นต้องเก็บรักษาแร่ของกลางไว้ในระหว่างพิจารณาคดี เนื่องจากจำเลยได้ยื่นคำให้การต่อศาลโดยให้การปฏิเสธตามฟ้องของโจทก์ทุกประการ และจำเลยมีความประสงค์ขอให้ตรวจพิสูจน์ของกลางแร่เหล็กในชั้นศาลว่าเป็นแร่เหล็กที่แท้จริงหรือไม่ โดยศาล จังหวัดนครสวรรค์ได้มีหมายเรียกพยานบุคคล ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2555 ให้ผู้ศึกษาวิจัยในฐานะ หัวหน้าฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ และ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเป็นเจ้าของเรื่องและผู้แทนคดีไปให้ปากคำต่อศาลฯ ในวันที่ 18 กันยายน 2555

1.2 การลักลอบทำแร่เหล็กที่เขาเหล็ก อำเภอหนองบัว

เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2555 สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร่วมกับสำนักบริหารงานกรมมีส่วนร่วม กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และกองกำกับการ 4 กองบังคับการตำรวจปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (บก.ปทส.) เข้าตรวจสอบการลักลอบขุดแร่เหล็กบนเขาเหล็กทางด้านทิศเหนือติดกับเขตจังหวัด เพชรบูรณ์ ข้างเหมืองแร่เหล็กของบริษัท เอส.เค.มิเนอร์ลส์ จำกัด หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งทอง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ พบร่องรอยการใช้เครื่องจักรทำการปรับสภาพพื้นที่เป็นบริเวณกว้างเนื้อที่ ประมาณ 1 ไร่ และมีการตัดถนนเพื่อเตรียมการใช้เป็นเส้นทางในการเดินรถจากบริเวณเชิงเขาถึงพื้นที่แหล่งศักยภาพแร่เป็นระยะทางประมาณ 200 เมตร แต่ไม่พบร่องรอยการทำเหมือง และพื้นที่ บริเวณเขาเหล็กเป็นพื้นที่แหล่งศักยภาพแร่เหล็กและเป็นจุดเสี่ยงในการเฝ้าระวังการกระทำผิด

ตามกฎหมายแร่และกฎหมายป่าไม้ และไม่ได้เป็นพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตประทานบัตรหรือประทานบัตรชั่วคราว และบริเวณพื้นที่เกิดเหตุเคยเป็นสถานที่รับซื้อแร่,คำขอใบอนุญาตแต่งแร่ และคำขอใบอนุญาตมีแร่ไว้ในครอบครอง ของห้างหุ้นส่วนจำกัดบุญชนโมไน้ง และพื้นที่ดังกล่าวเคยมีการตรวจยึดจับกุมการกระทำความผิดตามกฎหมายแร่และกฎหมายป่าไม้ และคดียังอยู่ในชั้นของพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรหนองบัว และจากการสืบสวนหาข่าวของกองกำกับการ 4 บก.ปทส. ทราบว่าผู้ที่บุกรุกเข้ามาดำเนินการแผ้วถางป่าเพื่อเตรียมการลักลอบทำเหมืองแร่เหล็กในพื้นที่ดังกล่าวชื่อนายนเรศ สุวรรณแถบ เคยเป็นผู้จัดการบ่อทรายดวงตา ที่ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยในเบื้องต้นผู้ทำการศึกษาวิจัยในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ได้แจ้งลงบันทึกประจำวันที่สถานีตำรวจภูธรหนองบัว

และจากผลการศึกษาพบว่าจังหวัดนครสวรรค์ได้สั่งการให้อำเภอหนองบัว สถานีตำรวจภูธรหนองบัว และสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 4 (สาขานครสวรรค์) ตรวจสอบพื้นที่แผ้วถางการลักลอบทำแร่เหล็กและบุกรุกพื้นที่ป่าไม้บริเวณเขาเหล็ก รวมทั้งจับกุมและสืบหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งผลปรากฏว่า

อำเภอหนองบัว รายงานจังหวัดนครสวรรค์ว่าได้เดินทางไปที่เกิดเหตุ ตรวจสอบพบร่องรอยการขุดตัดแร่เหล็กเป็นบริเวณกว้าง และพบเครื่องจักรบีมลุม 1 เครื่อง ถังน้ำมันขนาด 200 ลิตร จำนวน 1 ถัง มีน้ำมันบรรจุอยู่แต่ไม่พบตัวผู้กระทำความผิด และได้บันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อสืบหาตัวผู้กระทำความผิด แต่จากรายงานดังกล่าวจะเห็นว่าอำเภอหนองบัวได้ตรวจสอบพบการลักลอบขุดแร่เหล็กพร้อมทั้งเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการลักลอบทำแร่เหล็กและบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ แต่ไม่ปรากฏรายงานการตรวจยึดอายัดเครื่องมือเครื่องจักรแต่อย่างใด ซึ่งจังหวัดนครสวรรค์ได้ให้อำเภอหนองบัวชี้แจงหรือรายงานเพิ่มเติมกรณีตรวจสอบพบการลักลอบขุดแร่เหล็กพร้อมทั้งเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการลักลอบทำแร่เหล็กและบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ซึ่งเป็นการผิดซึ่งหน้า แต่ไม่ปรากฏรายงานการตรวจยึดอายัดเครื่องมือเครื่องจักร

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 4 (สาขานครสวรรค์) รายงานจังหวัดนครสวรรค์ว่าได้มอบหมายให้หน่วยป้องกันรักษาป่าที่ นว.4 (ห้วยน้ำลาด) ตรวจสอบและลาดตระเวนในพื้นที่อย่างต่อเนื่องเพื่อแผ้วถางการลักลอบทำแร่เหล็กและบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งจังหวัดนครสวรรค์ได้ให้ดำเนินการขึ้นเด็ดขาดกับผู้บุกรุกแผ้วถางป่า

สถานีตำรวจภูธรหนองบัว ยังไม่รายงานผลการตรวจสอบให้จังหวัดนครสวรรค์ทราบ ซึ่งจังหวัดนครสวรรค์ได้สั่งการให้จับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย และต่อมาสถานีตำรวจภูธรหนองบัวได้รายงานจังหวัดว่านายนเรศ สุวรรณแถบ ได้หลบหนีไปยังจังหวัดอื่นแล้ว

1.3 การลักลอบทำแร่เหล็กที่เขากลางนา อำเภอพยุหะคีรี

เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2555 สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร่วมกับสำนักบริหารงานกรมมีส่วนร่วม กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และกองกำกับการ 4 กองบังคับการตำรวจปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (บก.ปทส.) เข้าทำการตรวจสอบพื้นที่ที่มีความเสี่ยงในการลักลอบทำแร่เหล็กบริเวณเขากลาง ตำบลเขาทองและตำบลสระทะเล อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์พบกองแร่เหล็กบริเวณทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเขากลางนา ในพื้นที่ซึ่งไม่ใช่เขตประทานบัตร ประทานบัตรชั่วคราว ใบอนุญาตให้เป็นสถานที่รับซื้อแร่ สถานที่ให้มีแร่ไว้ในครอบครอง หรือสถานที่เก็บแร่ ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 และไม่มีบุคคลใดแสดงตัวเป็นเจ้าของ โดยคณะเจ้าหน้าที่ได้ทำการชักตัวอย่างธรณีวัตถุต้องสงสัยส่งไปตรวจพิสูจน์ที่สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เขต 3 (เชียงใหม่) ซึ่งผลวิเคราะห์ยืนยันว่าเป็นแร่เหล็กและถือเป็นแร่ตามกฎหมายแร่

และจากผลการศึกษาพบว่าสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ได้ประสานงานกับคณะทำงานเฉพาะกิจตรวจสอบการทำแร่ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และกองบังคับการตำรวจปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (บก.ปทส.) ทำการตรวจยึดอายัดและดำเนินคดีตามกฎหมายแร่

1.4 การลักลอบทำแร่เหล็กที่บ้านสระตาราม อำเภอตาคลี

โดยเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2554 สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ ร่วมกับศูนย์บริหารงานกรมมีส่วนร่วมและโรงเรียนร้องทุกข์ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เข้าทำการตรวจสอบพื้นที่คำขอใบอนุญาตแต่งแร่ที่ 4/2552 ของบริษัท วัฒนโชคไมนิ่ง จำกัด บ้านสระตาราม หมู่ที่ 4 ตำบลหนองโพ อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ พบแร่เหล็กที่มีไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 105 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 จำนวน 720.85 เมตริกตันและได้ทำการตรวจยึดอายัดไว้เป็นของกลาง และเก็บตัวอย่างของกลางไปทำการตรวจวิเคราะห์ และจากผลการศึกษาพบว่า

1.4.1 การตรวจยึดอายัดแร่ดังกล่าวพนักงานเจ้าหน้าที่ได้นำของกลางเก็บไว้ ณ ที่เกิดเหตุโดยมิได้ฝากรักษาของกลางไว้กับผู้ใด ซึ่งฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ ได้เร่งรัดทำสัญญาฝากรักษาของกลางไว้กับนายหลิน ชูย กรรมการผู้จัดการบริษัท วัฒนโชคไมนิ่ง จำกัด เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2554

1.4.2 จังหวัดนครสวรรค์ได้แจ้งการตรวจยึดอายัดแร่ดังกล่าวให้กับสถานีตำรวจภูธรตาคลี แต่ไม่ได้รับร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเนื่องจากมูลความผิดยังไม่ครบถ้วน

1.4.3 ผลการตรวจสอบแร่ตัวอย่างของกลางทางฟิสิกส์ของสำนักเหมืองแร่และสัมปทาน กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ไม่สามารถตรวจสอบทางกายภาพในเบื้องต้นได้เนื่องจากตัวอย่างมีขนาดเล็กจนไม่สามารถสังเกตเห็นลักษณะทางกายภาพอย่างละเอียดได้ด้วยตาเปล่าและแว่นขยาย ซึ่งยังไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นแร่ชนิดใด

1.4.4 สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ ได้สอบถามกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ให้วินิจฉัยตามผลการวิเคราะห์ดังกล่าวว่าเป็นแร่ตามความในมาตรา 4 ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 หรือไม่ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2554 ซึ่งกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้แจ้งผลการวินิจฉัยเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2555 ยืนยันว่าเป็นแร่เหล็กตามกฎหมายแร่

และจากผลการศึกษายังพบว่าเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ (จังหวัดนครสวรรค์) ได้ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรตากสิน ให้ดำเนินคดีกับบริษัท วัฒน โชนก ไมนิ่ง จำกัด ผู้ซึ่งมีแร่ไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยกเว้นตามมาตรา 105 แห่งพระราชบัญญัติแร่ฯดังกล่าวในวันที่ 1 มีนาคม 2555 แต่พนักงานสอบสวนไม่สามารถฟ้องคดีได้ทันเนื่องจากได้ติดตามตัวผู้ต้องหามาฟ้องภายในวันที่ 16 มีนาคม 2555 แต่ไม่ได้ตัวผู้ต้องหาฟ้อง ทำให้คดีขาดอายุความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(6) และมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา พร้อมทั้งได้ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการจังหวัดนครสวรรค์

จากผลการศึกษาในกรณีดังกล่าวถือได้ว่าการปฏิบัติหรือการนำนโยบายไปปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ชัดเจนและเป็นไปตามนโยบายในการบริหารจัดการการประกอบกิจการแร่เหล็กของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ แต่น่าจะมีอำนาจทางการเมืองกดดันทำให้กระบวนการในการวินิจฉัยตามผลการวิเคราะห์แร่ล่าช้าและแจ้งผลการวิเคราะห์ให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์เมื่อใกล้จะครบกำหนดอายุความฟ้อง จนทำให้พนักงานสอบสวนไม่สามารถฟ้องคดีได้ทันและคดีขาดอายุความในที่สุด

อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์ปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่และเหมืองแร่เหล็กที่ผิดกฎหมายดังกล่าว เป็นเพียงส่วนหนึ่งของสภาพปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้น ซึ่งปัจจุบันกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด กรมสอบสวนคดีพิเศษ และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ในการเร่งรัดปราบปรามผู้ประกอบการที่ลักลอบทำเหมืองแร่และเหมืองแร่เหล็กผิดกฎหมาย

2) ปัญหาการหลบเลี่ยงการขอประทานบัตรโดยการขอครอบครองแร่เป็นกรณีพิเศษ

ปัญหาการหลบเลี่ยงการขอประทานบัตรโดยใช้วิธีการขอครอบครองแร่เป็นกรณีพิเศษตามมาตรา 105(10) แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 ถือเป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญที่ผู้ประกอบการเหมืองแร่เหล็กบางรายใช้ช่องว่างของกฎหมายในการหลบเลี่ยงการขอประทานบัตรรวมทั้งขั้นตอนการควบคุมและตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่รัฐ รวมไปถึงหลบเลี่ยงการเสียค่าภาคหลวงแร่หรือการเสียภาษีจากการประกอบการเหมืองแร่ตัวเอง ปัญหาดังกล่าวพบได้ในเกือบทุกพื้นที่ที่มีการประกอบการเหมืองแร่เหล็กและแมงกานีส และปัญหาดังกล่าวได้ถูกลามจนกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ต้องออกนโยบายไม่อนุญาตให้ครอบครองแร่เหล็กและแมงกานีสเป็นกรณีพิเศษในทุกกรณีของการยื่นคำขอ เพื่อป้องกันและปราบปรามกลุ่มผู้ประกอบการที่หลบเลี่ยงกระบวนการขอประทานบัตรโดยใช้วิธีการขอครอบครองแร่เป็นกรณีพิเศษ

จากการศึกษาในกรณีดังกล่าวในท้องที่จังหวัดนครสวรรค์พบว่า นายศราวุธ อบพล ได้เช่าที่ดินจากนางเกลียว ขุนเพิ่ม และขอใบอนุญาตประกอบการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 ต่ออุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อประกอบการขุดตักดินลูกรังเพื่อใช้ในการก่อสร้างที่หมู่ที่ 4 ตำบลนิคมเขาบ่อแก้ว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ และได้ยกวัสดุสีดำซึ่งเป็นเนื้อโลหะปนกับหินให้กับเจ้าของที่ดิน และต่อมาพบว่าวัสดุดังกล่าวเป็นแร่เหล็ก จึงได้ขอใบอนุญาตมีแร่ไว้ในครอบครองเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย ตามมาตรา 105(10) แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 จำนวน 120,000 ตัน ซึ่งจะต้องขอความเห็นชอบจากอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เป็นการเฉพาะรายก่อนที่เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่(จังหวัดนครสวรรค์)จะออกใบอนุญาตให้มีแร่ไว้ในครอบครอง

ผลการศึกษาพบว่า

2.1 นายศราวุธ อบพล มีหนังสือยกหินสีดำหรือแร่สีดำที่ขุดได้และใช้ในการก่อสร้างไม่ได้ให้กับนางเกลียว ขุนเพิ่ม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ โดยมีนายสมคิด วงษ์ประยูร และนายมานิตย์ มณีวรรณ เป็นพยาน และนายมานิตย์เป็นผู้รับเหมาขุดดินลูกรังให้กับนายศราวุธ อบพล

2.2 พื้นที่ตามใบอนุญาตประกอบการโรงงานขุดตักดินลูกรัง พื้นที่ 61 ไร่ แต่มีพื้นที่ขุดเป็นบ่อประมาณ 1.5 ไร่ ลึกประมาณ 15 เมตร และปกติการขุดตักดินลูกรังไปใช้ในการก่อสร้างไม่มีความจำเป็นต้องขุดลึกลงไปมากในพื้นที่เพียง 1.5 ไร่ ทั้งที่มีพื้นที่เหลืออยู่อีกมาก และทำให้ยากต่อการทำงานของเครื่องจักรและต้นทุนการผลิตสูง และการขุดตักจะทำเฉพาะสายแร่เหล็กทำให้เกิดเป็นโพงและหลุมเฉพาะจุดที่มีสายแร่ และใบอนุญาตประกอบการโรงงานได้แจ้งประกอบการเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2551 และยื่นคำขอใบอนุญาตมีแร่ไว้ในครอบครองเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2551 ซึ่งห่างกันเพียง 8 วัน แต่มีความไม่ปกติที่สามารถขุดแร่ได้ถึง 120,000 ตัน

และกรณีดังกล่าวคณะกรรมการพิจารณาคำขอใบอนุญาตมีแร่ไว้ในครอบครองเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เห็นว่าลักษณะการดำเนินการเป็นเจตนาทำเหมืองแร่ไม่ใช่การขุดตักดินลูกรัง และมีความเห็นไม่อนุญาตให้นางเกลียว ขุนเพิ่ม มีแร่ไว้ในครอบครองเป็นกรณีพิเศษ และผลจากการศึกษายังพบอีกว่ากรมฯไม่สามารถดำเนินการใด ๆ กับนางเกลียว ขุนเพิ่ม หรือนายศราวุธ อบพล ฐานการทำเหมืองโดยไม่ได้รับอนุญาตได้ เนื่องจากที่มาของแร่เหล็กที่ขอครอบครองเป็นการได้มาซึ่งแร่จากการประกอบกิจการถูกต้องตามกฎหมายอื่น และยังพบอีกว่าต่อมาพื้นที่ดังกล่าวได้มีการยื่นขอประทานบัตรเพื่อทำเหมืองแร่เหล็กโดยห้างหุ้นส่วนจำกัดมณีวรรณ(นครสวรรค์) ซึ่งมีนายมานิตย์ มณีวรรณ ผู้รับเหมาขุดตักดินลูกรังจากนายศราวุธ อบพล เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ และดำเนินเรื่องประมาณ 3 ปี จนได้รับอนุญาตประทานบัตรจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2555

และจากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการพยายามหลีกเลี่ยงการขอประทานบัตรเพื่อทำเหมืองแร่ แต่จะใช้วิธีการขออนุญาตตามกฎหมายอื่นก่อนแล้วจึงขอครอบครองแร่เป็นกรณีพิเศษในคราวหลังเพื่อไม่ต้องใช้เวลานานในการขอประทานบัตรซึ่งอำนาจการออกประทานบัตรเป็นของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และพบว่านโยบายไม่อนุญาตให้มีแร่ไว้ในครอบครองเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายตามมาตรา 105(10) แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 สอดคล้องกันกับหัวข้อการวิจัยที่ผู้ทำการศึกษาได้เสนองานค้นคว้าวิจัยนี้

3) ปัญหาการจัดสรรผลประโยชน์ของผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ปัญหาการจัดสรรผลประโยชน์ของผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ถือเป็นปัญหาภายในที่เจ้าหน้าที่รัฐเอื้อประโยชน์ในการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กและแมงกานีส โดยมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งนี้การจัดสรรผลประโยชน์ของผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะอยู่ในรูปแบบของการให้สิทธิกับผู้ประกอบการในการดำเนินกิจการที่ขัดต่อระเบียบและข้อบัญญัติของกฎหมาย หรือเจ้าหน้าที่รัฐรู้เห็นเป็นใจกับผู้ประกอบการนั่นเอง ซึ่งที่ผ่านมาปัญหาดังกล่าวมีทั้งที่สืบทราบ และยังไม่สามารถสืบทราบ ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่สำคัญซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรม และกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ รวมถึงสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดได้เร่งรัดในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันถึงแม้ปัญหาดังกล่าวจะเบาบางลง แต่ในบางพื้นที่ยังคงมีปัญหาการจัดสรรผลประโยชน์ของผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่

ผลการศึกษาในกรณีดังกล่าวในท้องที่จังหวัดนครสวรรค์พบว่า

3.1 บริษัท แร่สิทธิโชค จำกัด ได้ขอใบอนุญาตมีแร่เหล็กไว้ในครอบครองจำนวน 128,000 ตัน ที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากลิ จังหวัดนครสวรรค์ และได้ขายแร่ไปให้กับลูกค้าทั้งในนครสวรรค์และจังหวัดอื่น ๆ โดยกระบวนการขายแร่และขนแร่จะต้องขอใบอนุญาตจากเจ้า

พนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่(จังหวัดนครสวรรค์) ณ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นผู้ดำเนินการในการตรวจสอบปริมาณแร่ก่อนการอนุญาตรวมทั้งจัดเก็บภาษีหรือค่าภาคหลวงแร่แล้วจึงออกใบอนุญาตขนแร่ให้นำแร่ไปจำหน่าย และต่อมาในการตรวจยึดจับกุมแร่เหล็กเถื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย พระนครศรีอยุธยา และสระบุรี และจากการตรวจสอบพบว่ามีเอกสาร ใบขนแร่ไปจากจังหวัดนครสวรรค์ ทำให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มอบหมายให้รองอธิบดีเป็นคณะทำงานในการตรวจสอบการอนุญาตหรือการได้มาซึ่งแร่ครอบครองของบริษัท แร่สิทธิโชค จำกัด และมีการตรวจสอบในประเด็นดังกล่าวจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ป.ป.ช.) สถาผู้แทนราษฎร ผลปรากฏว่าแร่เหล็กที่มีอยู่จริงในการออกใบอนุญาตให้มีแร่ไว้ในครอบครองมีจำนวนไม่เกิน 10,000 ตัน แต่อนุญาตให้ครอบครองจำนวน 128,000 ตัน และเมื่อมีการขนแร่ออกไปจำหน่ายก็นำแร่เถื่อนจากที่อื่นมารอไว้ยังร้านรับซื้อแร่ปลายทางในลักษณะการสวมใบอนุญาตแร่ และจากผลการศึกษาพบว่าเป็นการเอื้อประโยชน์ระหว่างผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่รัฐในการสร้างเอกสารหลักฐานและจ่ายค่าตอบแทนเป็นรายตันตามจำนวนที่ออกใบอนุญาตขนแร่ให้แต่ไม่มีแร่จริง ซึ่งกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้แจ้งความดำเนินคดีอาญากับอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ที่รับผิดชอบจำนวน 5 คนรวมทั้งหัวหน้าฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และบริษัท แร่สิทธิโชค จำกัด และคดียังอยู่ในชั้นของพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์

3.2 บริษัท เอ.แอล.เอส.อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ได้ตั้งร้านรับซื้อแร่เหล็กที่ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ และรับซื้อแร่เหล็กจำนวน 38,000 ตัน จากบริษัท แร่สิทธิโชค จำกัด ซึ่งเป็นแร่ตามใบอนุญาตมีแร่ไว้ในครอบครองที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากาลิ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่(จังหวัดนครสวรรค์) และเมื่อกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้ตรวจสอบการออกใบอนุญาตครอบครองแร่ของบริษัท แร่สิทธิโชค จำกัด ก็ได้ต่อเนื่องไปยังบริษัท เอ.แอล.เอส.อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ดังกล่าว และจากผลการศึกษาพบว่าการตรวจสอบไม่พบว่ามีแร่เหล็กจำนวน 38,000 ตัน ในร้านรับซื้อแร่และไม่สามารถแสดงหลักฐานหรือให้เหตุผลใด ๆ ได้ ทั้งที่ได้ชำระค่าภาคหลวงแร่ให้กับรัฐเป็นเงินจำนวน 1,800,000 บาท ไว้แล้ว และพบว่าเป็นการเอื้อประโยชน์ระหว่างผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่รัฐและการลงทุนร่วมกันเพื่อต้องการตัวเลขปริมาณแร่เหล็กเพื่อจำหน่ายใบอนุญาตขนแร่ไปสวมแร่เหล็กเถื่อนยังท้องที่ต่าง ๆ และผู้ที่จะออกใบอนุญาตขนแร่ได้ก็คือเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่(จังหวัดนครสวรรค์)เท่านั้น และบริษัท เอ.แอล.เอส.อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ได้ยื่นขอยกเลิกใบอนุญาตซื้อแร่และอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ก็ได้ออกคำสั่งยกเลิกทั้งที่ยังอยู่ในระหว่างการตรวจสอบ และจากผลการศึกษายังพบอีกว่ากรม

อุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้ร้องทุกข์กล่าวโทษดำเนินคดีบริษัท เอ.แอล.เอส.อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ในฐานะความผิดร้ายขาดหายจากบัญชีซึ่งมีโทษปรับ 1-5 เท่าของมูลค่าแร่ แต่คดีสิ้นสุดโดยคดีขาดอายุความ และกระทรวงอุตสาหกรรมได้ย้ายอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ไปประจำกระทรวงฯ และย้ายหัวหน้าฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ไปยังจังหวัดอุทัยธานี และตั้งกรรมการสอบวินัยร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ซึ่งผลการสอบวินัยได้ยุติแล้ว

4) ปัญหาการใช้อำนาจทางการเมืองและอำนาจทางการเงินของกลุ่มผลประโยชน์

ปัญหาการใช้อำนาจทางการเมืองและอำนาจทางการเงินของกลุ่มผลประโยชน์ถือเป็นปัญหาที่รุนแรงและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีนักการเมืองที่มีอิทธิพลร่วมกับผู้ประกอบการใช้อำนาจหน้าที่ในการขัดขวางการปฏิบัติงาน หรือหลบเลี่ยงการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายในการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กและแมงกานีส และในบางกรณีปัญหาที่มีความรุนแรงถึงขั้นมีการสั่งย้ายเจ้าหน้าที่รัฐออกจากพื้นที่ ซึ่งในปัจจุบันกระทรวงอุตสาหกรรม กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด รวมถึงหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกำลังได้รับผลกระทบจากการถูกแทรกแซงจากอำนาจทางการเมืองและอำนาจทางการเงินของกลุ่มผลประโยชน์โดยใช้อำนาจผ่านทางอำนาจรัฐในระดับสูงสุดในทางมิชอบเพื่อหาผลประโยชน์จากการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กและแมงกานีส อันจะส่งผลกระทบและก่อความเสียหายให้กับประเทศ

ผลการศึกษาในกรณีดังกล่าวในท้องที่จังหวัดนครสวรรค์พบว่าเมื่อเดือนมิถุนายน 2555 กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มการเมืองโดยผู้ประกอบการแร่เหล็กในจังหวัดลพบุรีรวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองผู้กำกับซึ่งเคยปฏิบัติงานในหน่วยงานกองบังคับการตำรวจปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (บก.ปทส.) ได้ประสานงานกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์เพื่อขอเข้าไปขุดแร่เหล็กที่เขาเหล็ก ตำบลทุ่งทอง อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อนำไปส่งให้กับโรงแต่งแร่ที่จังหวัดสระบุรีซึ่งเป็นท้องที่ที่มีการขนแร่เหล็กจากหลายจังหวัดไปทำการปรับปรุงคุณภาพก่อนที่จะส่งออกไปยังต่างประเทศ และเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาแร่เหล็กเถื่อนหรือการนำแร่เหล็กมาสวมใบอนุญาตขนแร่ในโรงแต่งแร่หรือร้านรับซื้อแร่มากที่สุด และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดได้ใช้มาตราในการเข้มงวดตามนโยบายของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่อย่างเข้มข้นเช่นกัน และกลุ่มผลประโยชน์ได้มีการประสานงานและจัดสรรผลประโยชน์ให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานในพื้นที่และได้ดำเนินการขุดตัดแร่และเร่งขนออกไปบางส่วนแล้ว แต่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ในฐานะหน่วยงานผู้รักษากฎหมายโดยตรงได้ใช้มาตรการเข้มงวดตามนโยบายของกระทรวงอุตสาหกรรมในการป้องกันปัญหาการลักลอบทำแร่เถื่อนผ่านทางจังหวัดนครสวรรค์ โดยผู้ว่า

ราชการจังหวัดนครสวรรค์ได้ใช้มาตรการทางการปกครองตามนโยบายบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ให้ให้อำเภอหนองบัว, สถานีตำรวจภูธรหนองบัว และสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 4 (สาขานครสวรรค์) ดำเนินการขึ้นเด็ดขาดกับผู้ลักลอบทำแร่ โดยมี สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ (ฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่) เป็นเจ้าของเรื่อง ซึ่งผลปรากฏว่ากลุ่มผลประโยชน์ผู้ลักลอบทำแร่เหล็กไม่สามารถดำเนินการได้และได้ขนเครื่องมือเครื่องจักรออกไปจากพื้นที่เขาเหล็กในเดือนกรกฎาคม 2555 และผลการศึกษายังพบอีกว่า ได้มีอำนาจของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มการเมืองดังกล่าวใช้อำนาจผ่านทางกระทรวงอุตสาหกรรม โดยมีคำสั่งย้ายผู้ทำการศึกษาในฐานะหัวหน้าฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ และอุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี ไปช่วยราชการที่สำนักตรวจและประเมินผล สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2555 และจากการศึกษายังพบอีกว่ากรณีในลักษณะนี้ยังเคยเกิดขึ้นกับหัวหน้าฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมจังหวัด ในจังหวัดลพบุรี สระบุรี และจังหวัดเลย ด้วย

กล่าวโดยสรุป การศึกษาบริบทของการประกอบกิจการเหมืองแร่ทั้งในส่วนของบริบททางด้านเศรษฐกิจ การปกครอง และการใช้อำนาจทางการเมือง เป็นการศึกษาถึงสถานการณ์และสภาพปัญหาอันจะเป็นปัจจัยนำไปสู่กระบวนการกำหนดแนวนโยบายในการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ให้สามารถครอบคลุมในทุกสถานการณ์และให้สามารถทันต่อความต้องการในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งการศึกษาในส่วนต่อไปจะเป็นการศึกษาถึงกระบวนการในการกำหนดนโยบายของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

4.2 กระบวนการกำหนดนโยบายการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก

ภายหลังจากที่ได้ทำการศึกษาถึงสถานการณ์และสภาพปัญหาของการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กในหัวข้อ 4.1 การศึกษาในลำดับต่อมาคือการศึกษาถึงกระบวนการในการกำหนดนโยบายในการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก ซึ่งผลการศึกษาในส่วนนี้ผู้ศึกษาจะได้นำเสนอให้เห็นถึงกระบวนการในการกำหนดแนวนโยบายของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนแรก จะแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างและพันธกิจขององค์กรเพื่อให้เห็นถึงกระบวนการมีส่วนร่วมภายในองค์กรภาครัฐในการกำหนดแนวนโยบายมาปฏิบัติใช้ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวง

ส่วนที่สอง จะเป็นปัจจัยที่ใช้ประกอบการพิจารณาการกำหนดนโยบายซึ่งนอกเหนือไปจากปัจจัยทางด้านบริบทดังที่ได้ศึกษาไว้ในหัวข้อที่ 4.1 ซึ่งประกอบด้วย พระราชบัญญัติแร่ ระเบียบแนวทางการปฏิบัติของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ การมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ตลอดจนการพิจารณาถึงอุปสงค์และอุปทานในสินค้าแร่ในระบบเศรษฐกิจโลก โดยผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 โครงการสร้างองค์กรของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรมประกอบด้วยหน่วยงานภายใน ดังนี้

- 1) สำนักบริหารกลาง
- 2) สำนักบริหารยุทธศาสตร์
- 3) สำนักโลจิสติกส์
- 4) สำนักกฎหมาย
- 5) สำนักตรวจสอบภายใน
- 6) สำนักพัฒนาระบบบริหาร
- 7) สำนักเหมืองแร่และสัมปทาน
- 8) สำนักอุตสาหกรรมพื้นฐาน
- 9) สำนักวิศวกรรมและฟื้นฟูพื้นที่
- 10) สำนักบริหารสิ่งแวดล้อม
- 11) สำนักบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและพัฒนาข้อมูล
- 12) สำนักการอนุญาต
- 13) สำนักกำกับประกอบการและจัดเก็บรายได้
- 14) สำนักบริหารงานและการมีส่วนร่วม
- 15) สำนักเศรษฐกิจและความร่วมมือระหว่างประเทศ
- 16) สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เขต 1-7 (สงขลา อุดรธานี เชียงใหม่ ภูเก็ต พิชณุโลก นครราชสีมา และราชบุรี)

4.2.2 พันธกิจของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

- 1) เสนอแนะนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอุตสาหกรรมแร่ อุตสาหกรรมพื้นฐาน และ โลจิสติกส์อุตสาหกรรม ให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม
- 2) อนุญาต กำกับดูแล และส่งเสริมการประกอบการอุตสาหกรรมแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานให้เป็นไปตามกฎหมาย มีความปลอดภัยเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและรับผิดชอบต่อสังคม

3) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการประกอบการอุตสาหกรรมแร่และ อุตสาหกรรมพื้นฐาน ให้มีมาตรฐาน คุณภาพ และประสิทธิภาพ

4) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการจัดการโลจิสติกส์อุตสาหกรรม และโซ่อุปทานเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

5) ส่งเสริมและดำเนินงานวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมแร่ อุตสาหกรรมพื้นฐาน และ โลจิสติกส์อุตสาหกรรม

4.2.3 ปัจจัยด้านการกำหนดนโยบาย

ในกระบวนการกำหนดนโยบายของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพิจารณาข้อมูลในทุกๆ ด้าน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถกำหนดนโยบายได้อย่างครอบคลุมในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะนโยบายในการบริหารและการจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก ซึ่งต้องมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ สถานการณ์ทางด้านความต้องการใช้แร่เหล็กและกำลังการผลิต รวมถึงสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติแร่ ระเบียบแนวทางการปฏิบัติของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ การมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ตลอดจนการพิจารณาถึงอุปสงค์และอุปทานในสินค้าแร่ในระบบเศรษฐกิจโลก ซึ่ง รายละเอียดของปัจจัยสนับสนุนในการกำหนดนโยบายการบริหารและการจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่มีรายละเอียดดังนี้

1) พระราชบัญญัติแร่

ประเทศไทยใช้พระราชบัญญัติแร่ฉบับปี พ.ศ.2510 ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาจะขอเสนอแนะเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการบริหารและการจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ซึ่งหากผู้ประกอบการที่มีความประสงค์จะประกอบกิจการแร่เหล็กหรือแร่ชนิดอื่นๆ และมีความประสงค์จะยื่นขอประทานบัตรต้องศึกษาระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 ให้ถี่ถ้วน

1.1) กำหนดเขตแหล่งแร่

มาตรา 6 จัตวาเพื่อประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ รัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดพื้นที่ใดที่มีแหล่งต้นน้ำ หรือป่าน้ำซับซึมที่ได้ทำการสำรวจแล้ว ปรากฏว่ามีแหล่งแร่อุดมสมบูรณ์และมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง ให้เป็นเขตแหล่งแร่เพื่อออกประทานบัตรชั่วคราว หรือประทานบัตรได้เป็นอันดับแรก ก่อนการสงวนหวงห้าม หรือใช้ประโยชน์อย่างอื่นในที่ดินในพื้นที่นั้น แต่ทั้งนี้ให้คำนึงถึงผลกระทบ กระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย (มาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2510 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522)

1.2) การขอใบแทน

มาตรา 7 ถ้าอาชญาบัตร ประทานบัตรชั่วคราว ประทานบัตร หรือใบอนุญาต สูญหาย หรือถูกทำลาย ให้ผู้ถืออาชญาบัตร ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราว ผู้ถือประทานบัตร หรือผู้รับ ใบอนุญาต ขึ้นคำขอรับใบแทนต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันที่ทราบการ สูญหายหรือการถูกทำลาย (มาตรา 6 แห่ง พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2510 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

1.3) การตั้งตัวแทน

มาตรา 8 ถ้าผู้ถืออาชญาบัตร ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราว ผู้ถือประทานบัตร หรือ ผู้รับ ใบอนุญาต ประสงค์จะตั้งผู้ใดไว้เพื่อติดต่อกับ พนักงานเจ้าหน้าที่แทนตน ผู้ถืออาชญาบัตร ผู้ถือ ประทานบัตรชั่วคราว ผู้ถือประทานบัตร หรือผู้รับใบอนุญาตต้องทำหนังสือมอบอำนาจ และ จด ทะเบียนไว้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ การทำหนังสือมอบอำนาจและการจดทะเบียนให้เป็นไปตามแบบและ วิธีการที่อธิบดีกำหนด (มาตรา 6 แห่ง พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2510 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

1.4) แก้ไข เพิกถอนอาชญาบัตร ประทานบัตร หรือใบอนุญาต กรณีออก โดยคลาดเคลื่อน หรือสำคัญผิด

มาตรา 9 ทวิ เมื่อปรากฏในภายหลังว่า ได้ออกอาชญาบัตร ประทานบัตร ชั่วคราว ประทานบัตร หรือใบอนุญาตให้แก่ผู้ใดโดยคลาดเคลื่อนหรือโดยสำคัญผิดในข้อเท็จจริงอัน เป็นสาระสำคัญ ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ อธิบดี หรือรัฐมนตรีผู้ออกอาชญาบัตร ประทานบัตรชั่วคราว ประทานบัตร หรือใบอนุญาต แล้วแต่กรณี มีอำนาจเรียกอาชญาบัตร ประทาน บัตรชั่วคราว ประทานบัตร หรือใบอนุญาตดังกล่าวมาแก้ไขให้ถูกต้อง หรือเพิกถอนอาชญาบัตร ประทานบัตรชั่วคราว ประทานบัตร หรือใบอนุญาตนั้นเสียได้ ในกรณีที่มีการแก้ไขหรือเพิกถอน อาชญาบัตร ประทานบัตรชั่วคราว ประทานบัตร หรือใบอนุญาต ตามความในวรรคหนึ่ง ผู้ถืออาชญา บัตร ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราว ผู้ถือประทานบัตร หรือผู้รับใบอนุญาต จะเรียกร้องค่าเสียหายใดๆ จากการแก้ไขหรือเพิกถอนอาชญาบัตร ประทานบัตรชั่วคราว ประทานบัตร หรือใบอนุญาตนั้นไม่ได้ (มาตรา 7 แห่ง พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2510 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2516)

1.5) แก้ไขเปลี่ยนแปลง อาชญาบัตร ประทานบัตร เพื่อประโยชน์แก่การอัน เป็นสาธารณูปโภค และอื่น ๆ

มาตรา 9 ตริ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้เนื้อที่ในเขตอาชญาบัตร ประทานบัตรชั่วคราว หรือประทานบัตรใดเพื่อประโยชน์แก่การอันเป็นสาธารณูปโภค การป้องกัน ประเทศ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่นของรัฐ ให้รัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมี อำนาจเรียกอาชญาบัตร ประทานบัตรชั่วคราว หรือประทานบัตรนั้นมาแก้ไขเปลี่ยนแปลงเนื้อที่ใน

เขตอาชญาบัตร ประทานบัตรชั่วคราว หรือประทานบัตรได้ ในกรณีที่ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง เนื้อที่ในเขตอาชญาบัตร ประทานบัตรชั่วคราว หรือ ประทานบัตรตามวรรคหนึ่ง ผู้ถืออาชญาบัตร ประทานบัตรชั่วคราว หรือประทานบัตรจะเรียกร้องค่าเสียหายใดๆ มิได้ (มาตรา 5 แห่ง พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2510 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522)

1.6) กำหนดเขตควบคุมแร่

มาตรา 9 จัตวา เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมการทำเหมือง การแต่งแร่ การซื้อแร่ การขายแร่ หรือการมีแร่ไว้ในครอบครอง เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปราม การลักลอบทำเหมืองหรือลักลอบส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักร หรือเพื่อประโยชน์ เกี่ยวกับความมั่นคง ในทางเศรษฐกิจ รัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้ท้องที่หนึ่งท้องที่ใด รวมทั้งส่วนหนึ่งส่วนใดของน่านน้ำไทย เป็นเขตควบคุมแร่ โดยจะ กำหนดเป็นเขตควบคุมแร่สำหรับแร่ชนิดหนึ่งชนิดใดหรือหลายชนิดก็ได้ เมื่อหมดความจำเป็นที่จะต้อง มีเขตควบคุมแร่ตามวรรคหนึ่งให้รัฐมนตรีประกาศยกเลิกในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 4 แห่ง พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2510 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528)

1.7) คณะกรรมการเขตควบคุมแร่ประจำเขต

มาตรา 9 เบญจ ในเขตควบคุมแร่แต่ละเขต ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่าคณะกรรมการเขตควบคุมแร่ประจำเขต ประกอบด้วยผู้อำนวยการเป็นประธานกรรมการ ผู้ว่า ราชการจังหวัดที่มีเขตอำนาจอยู่ในเขตควบคุมแร่ ผู้แทนกรมตำรวจ ผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนกรม อัยการ ผู้แทนกองทัพบก ผู้แทนกองทัพเรือ เป็นกรรมการ และให้ผู้แทนกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและ การเหมืองแร่เป็นกรรมการและเลขานุการ และเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ที่สำนักงานเขต ควบคุมแร่ตั้งอยู่ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ในกรณีที่เขตควบคุมแร่ใดมีพื้นที่ครอบคลุมเกิน หนึ่งจังหวัด ให้ส่วนราชการตามวรรคหนึ่งแต่งตั้งผู้แทนได้เขตละไม่เกินสองคน และให้ คณะกรรมการแต่งตั้งผู้แทนกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็น กรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ ในการแต่งตั้งผู้แทนส่วนราชการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ คำนึงถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ได้รับการแต่งตั้งในเขตพื้นที่ที่กำหนดเป็นเขตควบคุมแร่ เป็นสำคัญ องค์กรประชุมและระเบียบการประชุมของคณะกรรมการเขตควบคุมแร่ประจำเขต ให้เป็นไป ตามที่คณะกรรมการเขตควบคุมแร่ประจำเขตกำหนด โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี (มาตรา 4 แห่ง พ.ร.ก.แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2510 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528)

1.8) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตควบคุมแร่ประจำเขต

มาตรา 9 ฉ ให้คณะกรรมการเขตควบคุมแร่ประจำเขตมีอำนาจให้ความ เห็นชอบในเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้บัญชาการ ตามมาตรา 9 อัฐู ตลอดจนให้คำปรึกษา หรือ

คำแนะนำแก่ผู้อำนวยการในการปฏิบัติหน้าที่อื่นในเขตควบคุมแร่ คณะกรรมการเขตควบคุมแร่ ประจำเขตอาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่คณะกรรมการเขตควบคุมแร่ประจำเขตมอบหมายได้ องค์กรประชุมและระเบียบการประชุมของ คณะกรรมการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการ เขตควบคุมแร่ประจำเขต (มาตรา 4 แห่ง พ.ร.ก.แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2510 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528)

1.9) จัดตั้งสำนักงานเขตควบคุมแร่ และแต่งตั้งผู้อำนวยการเขตควบคุมแร่ มาตรา 9 สัตต ในเขตควบคุมแร่แต่ละเขต ให้รัฐมนตรีจัดตั้งสำนักงานเขต ควบคุมแร่ขึ้น โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้อำนวยการคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในมาตรา 9 อัญฐ และ มาตรา 9 นว เป็นผู้ควบคุมดูแลรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเขตควบคุมแร่ ในการนี้จะมี รองผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการคนหนึ่งหรือหลายคนตามที่รัฐมนตรีแต่งตั้งเมื่อได้ ปริญญาหรือกับคณะกรรมการเขตควบคุมแร่ประจำเขตแล้ว เพื่อช่วยสั่งและปฏิบัติราชการตามที่ ผู้อำนวยการมอบหมายก็ได้ ในกรณีที่ผู้อำนวยการไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รอง ผู้อำนวยการที่มีอาวุโสสูงตามลำดับเป็นผู้รักษาการแทน และให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ ผู้อำนวยการ การแต่งตั้งผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการตามวรรคหนึ่ง ให้ แต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 4 แห่ง พ.ร.ก.แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2510 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528)

1.10) ห้ามผู้อื่นยึดถือ ทำลายพื้นที่ในเขตอาชญาบัตร เขตเหมืองแร่ หรือเขต ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด

มาตรา 12 ในเขตอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ เขตอาชญาบัตรพิเศษ หรือ เขตเหมืองแร่ หรือในเขตที่ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งสถานที่เพื่อเก็บขังน้ำขุ่นข้นหรือมูลดินทราย หรือ ในเขตที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้กำหนดเขตเพื่อการดังกล่าวแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากผู้ถืออาชญาบัตร ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราว ผู้ถือประทานบัตร หรือผู้รับใบอนุญาตเข้าไปยึดถือ ครอบครอง ทำลาย หรือทำให้เสื่อมสภาพพื้นที่หรือทรัพยากรในเขตนั้น เว้นแต่ผู้นั้นมีสิทธิทำเช่นนั้นได้โดยชอบด้วย กฎหมาย (มาตรา 6 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522)

1.11) กรณีถือว่าเป็นการฝ่าฝืนสิทธิของผู้ถืออาชญาบัตร ประทานบัตร มาตรา 13 การฝ่าฝืนมาตรา 12 นอกจากเป็นการกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่นแล้ว ให้ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนสิทธิของผู้ถืออาชญาบัตร ผู้ถือ

ประธานบัตรชั่วคราว ผู้ถือประธานบัตร หรือผู้รับใบอนุญาต แล้วแต่กรณี(มาตรา 8 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

1.12) ห้ามทำลาย ดัดแปลงหลักหมายเลข หรือหมุดหลักฐาน

มาตรา 14 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จัดทำหลักหมายเลขเหมืองแร่ หรือหมุดหลักฐานการแผนที่ตามพระราชบัญญัตินี้ลงไว้ในที่ใด ห้ามมิให้ผู้ใดทำลาย ดัดแปลง เคลื่อนย้าย ถอน หรือ ทำให้หลุดซึ่งหลักหมายเลขเหมืองแร่ หรือหมุดหลักฐานการแผนที่นั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ ฐานะของพนักงานเจ้าหน้าที่ มาตรา 15 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเจ้าพนักงานตามความหมายในประมวลกฎหมายอาญา และในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดอาญา ให้ถือว่าพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อำนาจ ยึด หรืออายัดของกลาง มาตรา 15 ทวิ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ยึด หรืออายัด บรรดาแร่ที่มีไว้เนื่องในการกระทำความผิด และเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่บุคคลได้มาหรือได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือเป็นอุปกรณ์ ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการพิจารณาคดีได้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ทั้งนี้ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของผู้กระทำความผิด หรือของผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ และเมื่อได้มีการฟ้องคดีให้นำความในมาตรา 154 วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับ ในกรณีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอรับทรัพย์สินคืนภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันทราบ หรือถือว่าได้ทราบคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้ เว้นแต่อธิบดีจะใช้อำนาจประกาศหาตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองตามมาตรา 15 เบญจ (มาตรา 5 แห่ง พ.ร.ก.แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2510 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2528)

1.13) กรณีคืนของกลางหรือเงินให้แก่เจ้าของก่อนถึงกำหนด

มาตรา 15 ตริ ในกรณีทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามมาตรา 15 ทวิ วรรคหนึ่ง มิใช่เป็นของผู้กระทำความผิดหรือของผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติรัฐมนตรีคืนทรัพย์สินหรือเงินแล้วแต่กรณี ให้แก่เจ้าของก่อนถึงกำหนดตามมาตรา 15 ทวิ วรรคหนึ่ง ได้ในกรณีดังต่อไปนี้ (1) เมื่อทรัพย์สินนั้นไม่จำเป็นต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีที่เป็นเหตุให้ทรัพย์สินนั้นต้องถูกยึด หรือ(2) เมื่อผู้กระทำความผิดหรือผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดได้ทรัพย์สินนั้นมาจากผู้เป็นเจ้าของโดยการกระทำความผิดทางอาญา (มาตรา 8 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522)

1.14) การสำรวจแร่ต้องได้รับอนุญาต

มาตรา 25 ห้ามมิให้ผู้ใดสำรวจแร่ในที่ใด ไม่ว่าที่ซึ่งสำรวจแร่นั้นจะเป็นสิทธิของบุคคลใดหรือไม่ เว้นแต่จะได้รับอนุญาต สํารวจแร่ อนุญาตผูกขาดสำรวจแร่ หรือ อนุญาตพิเศษ (มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

1.15) เสียค่าธรรมเนียมเพื่อใช้เนื้อที่สำหรับการสำรวจแร่

มาตรา 26 นอกจากค่าธรรมเนียมการออกอนุญาตผูกขาดสำรวจแร่ หรือ อนุญาตพิเศษ ผู้ถืออนุญาตนั้นต้องเสียค่าธรรมเนียมเพื่อใช้เนื้อที่ซึ่งได้รับอนุญาตผูกขาดสำรวจแร่ หรือ อนุญาตพิเศษอีกต่างหากและต้องชำระล่วงหน้า การชำระค่าธรรมเนียมเพื่อใช้เนื้อที่ล่วงหน้าอาจได้รับผ่อนผันให้ชำระเป็นงวดโดยมีประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

1.16) อนุญาตให้ใช้ได้เฉพาะตัว

มาตรา 27 อนุญาตสำรวจแร่ อนุญาตผูกขาดสำรวจแร่ หรือ อนุญาตพิเศษ ให้ใช้ได้เฉพาะตัวผู้ถืออนุญาต และให้คุ้มครองลูกจ้างของผู้ถืออนุญาตด้วย (มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

1.17) การขออนุญาตสำรวจแร่

มาตรา 28 ผู้ใดประสงค์จะขออนุญาตสำรวจแร่ให้ยื่นคำขอต่อ เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่เป็นผู้ออกอนุญาตสำรวจแร่ อนุญาตสำรวจแร่ ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันออก และผู้ถืออนุญาตสำรวจแร่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในอนุญาตสำรวจแร่ (มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

1.18) การขออนุญาตผูกขาดสำรวจแร่

มาตรา 29 ผู้ใดประสงค์จะขออนุญาตผูกขาดสำรวจแร่ให้ยื่นคำขอต่อ เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ คำขออนุญาตผูกขาดสำรวจแร่แต่ละคำขอจะขอได้ไม่เกินสองพันห้าร้อยไร่ เว้นแต่คำขออนุญาตผูกขาดสำรวจแร่ในทะเล รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายเป็นผู้ออกอนุญาตผูกขาดสำรวจแร่ อนุญาตผูกขาดสำรวจแร่ ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันออก และผู้ถืออนุญาตผูกขาดสำรวจแร่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในอนุญาตผูกขาดสำรวจแร่ (มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

1.19) ผู้ถืออนุญาตพิเศษต้องจ่ายเงินตามข้อผูกพัน

มาตรา 36 เมื่อสิ้นรอบปีข้อผูกพันใด ถ้าผู้ถืออนุญาตพิเศษยังปฏิบัติตามข้อผูกพันตามมาตรา 33 สำหรับการสำรวจในรอบปีนั้นไม่ครบถ้วน ผู้ถืออนุญาตพิเศษต้อง

จ่ายเงินเท่ากับจำนวนที่ยังมิได้ใช้จ่ายเพื่อการสำรวจในรอบปีข้อผูกพันนั้นให้แก่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันสิ้นรอบปีข้อผูกพันดังกล่าว ในการสำรวจถ้าผู้ถืออาชญาบัตรพิเศษได้ใช้จ่ายในรอบปีข้อผูกพันใดเกินข้อผูกพันที่กำหนดไว้สำหรับรอบปีข้อผูกพันนั้น ให้มีสิทธิหักปริมาณเงินส่วนที่เกินออกจากข้อผูกพันสำหรับการสำรวจในรอบปีข้อผูกพันปีต่อไปได้ (มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

1.20) การทำเหมืองต้องมีประทานบัตร

มาตรา 43 ห้ามมิให้ผู้ใดทำเหมืองในที่ใดไม่ว่าที่ซึ่งทำเหมืองนั้นจะเป็นสิทธิของบุคคลใดหรือไม่ เว้นแต่จะได้รับประทานบัตรชั่วคราว หรือประทานบัตร (มาตรา 16 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

1.21) การขอประทานบัตร

มาตรา 44 ผู้ใดประสงค์จะขอประทานบัตรให้ยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ พร้อมด้วยหลักฐานที่เชื่อถือได้ว่าพบแร่ หรือมีแร่ชนิดที่ประสงค์จะเปิดการทำเหมืองอยู่ในเขตคำขอนั้น และผู้ยื่นคำขอจะเสนอให้ผลประโยชน์พิเศษเพื่อประโยชน์แก่รัฐในกรณีที่ได้รับประทานบัตรตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีกำหนดด้วยก็ได้ คำขอประทานบัตรแต่ละคำขอจะขอได้เขตหนึ่งไม่เกินสามร้อยไร่ เว้นแต่คำขอประทานบัตรทำเหมืองในทะเล (มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522)

1.22) แสดงหลักฐานว่ามีสิทธิทำเหมืองในเขตนั้นได้

มาตรา 50 ถ้าที่ซึ่งขอประทานบัตรเป็นที่อันมิใช่ที่ว่างหรือมีที่อันมิใช่ที่ว่างรวมอยู่ในเขต ผู้ยื่นคำขอต้องแสดงหลักฐานให้เป็นที่พอใจของพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าผู้ขอจะมีสิทธิทำเหมืองในเขตที่นั้นได้ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอนำหนังสืออนุญาตของผู้มีสิทธิในที่นั้นมาแสดงว่าผู้ขอจะมีสิทธิทำเหมืองได้ หนังสือนั้นต้องมีคำรับรองของนายอำเภอประจำท้องที่ประกอบด้วย การขอและการออกประทานบัตรชั่วคราว มาตรา 51 เมื่อได้กำหนดเขตแล้ว ถ้าผู้ยื่นคำขอประทานบัตรประสงค์จะลงมือทำเหมืองก่อนได้รับประทานบัตร ให้ยื่นคำขอรับประทานบัตรชั่วคราวต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายเป็นผู้ออกประทานบัตรชั่วคราว ประทานบัตรชั่วคราวให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันออก ในกรณีที่มีคำสั่งยกคำขอประทานบัตรตามมาตรา 47 วรรคสาม ให้ประทานบัตรชั่วคราวสิ้นอายุนับแต่วันสั่งยกคำขอนั้น ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราวมีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้ เช่นเดียวกับผู้ถือประทานบัตร และการโอนประทานบัตรชั่วคราวจะกระทำมิได้ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราวตาย หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ก็ให้ทายาทหรือผู้อนุบาลแล้วแต่กรณี เป็นผู้ถือประทานบัตรชั่วคราวต่อไป และให้นำมาตรา 81 มาใช้บังคับโดยอนุโลม เมื่อมีการออกประทานบัตรก็ให้ออกประทาน

บัตรให้แก่ทายาท หรือให้แก่ผู้อนุบาลถือไว้แทนผู้ยื่นคำขอ (มาตรา 19 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

1.23) งคการออกประทานบัตรในกรณีที่อายุของประทานบัตรชั่วคราวรายใดที่ได้ออกให้แล้วรวมกันมากกว่ากำหนดอายุของประทานบัตรที่จะออกให้ ก็ให้ขงการออกประทานบัตรรายนั้น (มาตรา 21 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

1.24) ขอต้ออายุประทานบัตร ประทานบัตรใดได้กำหนดอายุไว้ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี เมื่อผู้ถือประทานบัตรยื่นคำขอต้ออายุก่อนครบกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ รัฐมนตรีจะต้ออายุประทานบัตรให้อีกก็ได้ แต่เมื่อรวมกำหนดเวลาทั้งหมดต้อไม่เกินสี่สิบห้าปี สิทธิทำเหมืองเมื่อประทานบัตรสิ้นอายุเมื่อผู้ถือประทานบัตรได้ยื่นคำขอต้ออายุตามความในวรรคที่แล้ว แม้ประทานบัตรจะสิ้นอายุแล้วก็ให้ผู้นั้นทำเหมืองต่อไปได้ เสมือนเป็นผู้ถือประทานบัตร ทั้งนี้ ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประทานบัตรสิ้นอายุ แต่ถ้าเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ได้มีหนังสือแจ้งการปฏิเสธของรัฐมนตรีไม่ต้ออายุประทานบัตรไว้ในระหว่างเวลานั้น ก็ให้ถือว่าสิทธิในการทำเหมืองของผู้นั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันรับแจ้งนั้น

1.25) ขออนุญาตหยุดการทำเหมือง

มาตรา 61 ถ้าผู้ถือประทานบัตรไม่สามารถทำเหมืองตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 60 เนื่องจากมีเหตุขัดข้องอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ให้ยื่น คำขอรับใบอนุญาตหยุดการทำเหมืองตลอดทั้งเขตหรือบางส่วนของเขตเหมืองแร่ต่อ เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่จะออกใบอนุญาตหยุดการทำเหมืองให้ผู้ถือประทานบัตรได้คราวละไม่เกินหนึ่งปี (มาตรา 25 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

1.26) ห้ามทำเหมืองใกล้ทางหลวงหรือทางน้ำสาธารณะ

มาตรา 62 ห้ามมิให้ผู้ถือประทานบัตรทำเหมืองใกล้ทางหลวงหรือทางน้ำสาธารณะภายในระยะห้าสิบบเมตร เว้นแต่ประทานบัตรกำหนดไว้ให้ทำได้ หรือได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ และต้อปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น

1.27) อำนาจสั่งให้เปลี่ยนแปลงแก้ไข หยุดการทำเหมืองหรือแต่งแร่

มาตรา 71 ในกรณีเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่เห็นว่าการทำงานเหมืองหรือแต่งแร่ จะเป็นอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือทรัพย์สิน ให้มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้ถือประทานบัตรให้เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขวิธีการทำเหมือง หรือแต่งแร่ตามที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อ

ป้องกันอันตรายนั้นได้ และมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้หยุดการทำเหมืองหรือแต่งแร่เสียทั้งสิ้น หรือ ส่วนหนึ่งส่วนใดได้ตามที่เห็นสมควร

1.28) สิทธิของผู้ถือประทานบัตรที่มีในเขตเหมืองแร่

มาตรา 73 ผู้ถือประทานบัตรมีสิทธิในเขตเหมืองแร่เฉพาะแต่ (1) ทำเหมืองและ ขยายแร่ที่ระบุในประทานบัตร ส่วนแร่อื่นซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการทำเหมืองนั้นผู้ถือประทานบัตร จะขายได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี (2) ปลูกสร้างอาคารหรือกระทำการอื่นเกี่ยวกับการทำ เหมืองรวมทั้งการแต่งแร่หรือการเก็บขังน้ำขุ่นข้นหรือมูลดินทราย (3) ใช้ที่ดินในเขตเหมืองแร่ที่ขุด เอาแร่แล้ว หรือที่มีแร่ไม่สมบูรณ์พอที่จะเปิดการทำเหมือง เพื่อเกษตรกรรมในระหว่างอายุประทาน บัตร แต่ทั้งนี้เมื่อสิ้นอายุประทานบัตรแล้ว มิให้ถือว่าเป็นการได้มาซึ่งสิทธิครอบครอง (4) นำคดียื่นสู่ ศาลในกรณีที่มีผู้โต้แย้งหรือขัดขวางสิทธิในการทำเหมือง

1.29) การโอนประทานบัตร

มาตรา 78 ผู้ถือประทานบัตรผู้ใดประสงค์จะโอนประทานบัตรให้แก่ผู้อื่น ให้ผู้ถือประทานบัตรและผู้จะรับโอนยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่เพื่อเสนอ ตามลำดับไปยังรัฐมนตรี เมื่อรัฐมนตรีได้สั่งอนุญาตให้โอนได้และเมื่อผู้ถือประทานบัตรได้ชำระ หนี้สินตามพระราชบัญญัตินี้ที่ค้างชำระแก่เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่แล้วจึงจะทำการ โอนประทานบัตรนั้นได้

1.30) การขุดแร่รายย่อยหรือจะร่อนแร่ต้องมีใบอนุญาต

มาตรา 89 ห้ามมิให้ผู้ใดขุดหาแร่รายย่อยหรือร่อนแร่ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาต ขุดหาแร่รายย่อยหรือใบอนุญาตร่อนแร่ การขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อย หรือร่อนแร่ มาตรา 90 ผู้ใดประสงค์จะขอรับใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อย หรือใบอนุญาตร่อนแร่ ให้ ยื่นคำขออนุญาตนายอำเภอท้องที่ แล้วให้นายอำเภอท้องที่ส่งเรื่องไปให้ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่หรือผู้ ที่อธิบดีมอบหมายพิจารณาออกใบอนุญาต เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่หรือผู้ที่อธิบดี มอบหมายเป็นผู้ออกใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อยหรือใบอนุญาตร่อนแร่ และจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ในใบอนุญาตก็ได้ ใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อยหรือใบอนุญาตร่อนแร่ให้มีอายุเพียงวันที่ 31 ธันวาคม ของปีที่จะออก

1.31) การซื้อแร่จะต้องมีใบอนุญาต

มาตรา 92 ห้ามมิให้ผู้ใดซื้อแร่เพื่อประกอบธุรกิจ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาต ซื้อแร่จากเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ (1) การซื้อแร่ จากผู้รับใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อย (2) การซื้อโลหะที่ได้จากโลหกรรม (3) การซื้อแร่ตามชนิดและ

สภาพของแร่ที่แต่งจนสามารถนำไปผสมกับวัตถุอื่น หรือนำไปประกอบกิจการสำเร็จรูปได้ตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 27 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2516)

1.32) การขออนุญาตซื้อแร่และอายุใบอนุญาตซื้อแร่

มาตรา 93 ผู้ใดประสงค์จะขอรับใบอนุญาตซื้อแร่ ให้ยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ที่ผู้ขอจะตั้งสถานที่ซื้อแร่ เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่เป็นผู้ออกใบอนุญาตซื้อแร่ ในการนี้ให้กำหนดสถานที่ซื้อแร่และจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ในใบอนุญาตซื้อแร่ก็ได้ ใบอนุญาตซื้อแร่ให้มีอายุเพียงวันที่ 31 ธันวาคมของปีที่ยื่นขอ

1.33) การซื้อแร่นอกสถานที่ต้องมีใบอนุญาต

มาตรา 94 ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ซื้อแร่ในที่อื่นนอกสถานที่ที่ระบุในใบอนุญาตซื้อแร่ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตซื้อแร่นอกสถานที่จากเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ ถ้าผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ที่ระบุในใบอนุญาตซื้อแร่ที่ผู้ใดประสงค์จะให้ผู้อื่นรับซื้อแร่ที่ให้แก่ตน จะต้องระบุชื่อผู้รับซื้อแร่นั้นเพื่อขอรับใบอนุญาตซื้อแร่ที่ด้วย การขอและการออกใบอนุญาตซื้อแร่ที่ให้นำมาตรา 93 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ใบอนุญาตซื้อแร่ที่ให้แก่ผู้อื่นอายุพร้อมกับใบอนุญาตซื้อแร่

1.34) ใบอนุญาตซื้อแร่ให้คิดไว้ในที่เปิดเผยหรือนำติดตัวไป

มาตรา 95 ผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ต้องแสดงใบอนุญาตนั้นไว้ในที่เปิดเผย ณ สถานที่ที่ระบุในใบอนุญาตซื้อแร่ และในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตซื้อแร่ที่นอกสถานที่ที่ต้องแสดงรายชื่อผู้รับซื้อแร่ที่ให้แก่ตนถ้ามีไว้ในที่ที่แสดงใบอนุญาตซื้อแร่ด้วย ผู้ซื้อแร่ที่ระบุในใบอนุญาตซื้อแร่ต้องมีใบอนุญาตซื้อแร่ที่ติดตัวไปด้วยในขณะที่ซื้อแร่

1.35) ห้ามโอนใบอนุญาตซื้อแร่

มาตรา 96 ใบอนุญาตซื้อแร่จะโอนกันมิได้

1.36) ข้อกำหนดสำหรับผู้ซื้อแร่

มาตรา 98 ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ หรือผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ที่นอกสถานที่ ซื้อแร่ เว้นแต่ผู้ขายแร่จะได้ (1) มอบเอกสารตามแบบพิมพ์ของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เพื่อให้แสดงว่าแร่ที่ขายนั้นเป็นแร่ที่ได้มาโดยประทานบัตรชั่วคราว หรือประทานบัตรเลขที่เท่าใด และมีลายมือชื่อของผู้ถือประทานบัตรชั่วคราวหรือของผู้ถือประทานบัตรนั้น หรือของตัวแทนซึ่งได้จดทะเบียนไว้ต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ในเอกสารนั้น (มาตรา 28 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516) (2) มอบเอกสารตามแบบพิมพ์ของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เพื่อให้แสดงว่าแร่ที่ขายนั้นเป็นแร่ของผู้ขายแร่ซึ่งเป็นผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ ที่ได้มา

โดยใบอนุญาตเลขที่เท่าใด และมีลายมือชื่อของผู้รับใบอนุญาตชื่อแร่หรือของตัวแทนซึ่งได้จดทะเบียนไว้ต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ในเอกสารนั้น (3) มอบเอกสารแสดงว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตจากอธิบดีในกรณีพิเศษเฉพาะครั้งที่ขายนั้น หรือ (4) แสดงใบอนุญาตร่อนแร่ และแสดงได้ว่าแร่ที่ขายนั้นเป็นแร่ที่ได้มาโดยไม่เกินปริมาณตามใบอนุญาตนั้น เอกสารที่ผู้ขายแร่มอบให้ตาม (1) (2) หรือ (3) นั้นผู้รับใบอนุญาตชื่อแร่ต้อง เก็บไว้เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ตลอดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันชื่อแร่ เอกสารที่ผู้ขายแร่แสดงตาม (4) ให้ผู้รับใบอนุญาตชื่อแร่บันทึกการชื้อแร่นั้นลงไว้ในรายการขายแร่ในใบอนุญาตร่อนแร่ แล้วคืนใบอนุญาตนั้นให้ผู้รับใบอนุญาตร่อนแร่ไปทันที

1.37) ผู้มีสิทธิขายแร่

มาตรา 99 ห้ามมิให้ผู้ใดขายแร่เว้นแต่ผู้นั้นเป็น (1) ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราวหรือผู้ถือประทานบัตร หรือตัวแทนของบุคคลดังกล่าวซึ่งได้จดทะเบียนไว้ต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ขายน้ที่ได้มาจากการทำเหมืองตามประทานบัตรชั่วคราว หรือประทานบัตรนั้น (2) ผู้รับใบอนุญาตชื่อแร่หรือตัวแทนซึ่งได้จดทะเบียนไว้ต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ (3) ผู้รับใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อย หรือเป็นเจ้าของแร่ซึ่งแร่นั้น ได้มาจากผู้รับใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อย (4) ผู้รับใบอนุญาตร่อนแร่ (5) ผู้รับอนุญาตจากอธิบดีในกรณีพิเศษเฉพาะครั้งที่ขายนั้น หรือ (6) ผู้ขายโลหะที่ได้จากโลหกรรม (มาตรา 29 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

1.38) เก็บแร่ในทางธุรกิจจะต้องขอรับใบอนุญาตตั้งสถานที่เก็บแร่

มาตรา 101 ห้ามมิให้ผู้ใดเก็บแร่ในทางธุรกิจ ณ ที่ใดๆ เว้นแต่จะเก็บในสถานที่ซึ่งผู้เก็บได้รับอนุญาตตั้งสถานที่เก็บแร่จากเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่หรือเป็นแร่ที่มีไว้ในครอบครองได้ตามมาตรา 105

1.39) การแต่งแร่ต้องมีใบอนุญาต

มาตรา 114 ห้ามมิให้ผู้ใดแต่งแร่ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ หรือเป็นผู้ถือประทานบัตรชั่วคราว หรือผู้ถือประทานบัตรซึ่งแต่งแร่ภายในเขตเหมืองแร่ ให้นำมาตรา 113 มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา 33 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

1.40) การขอใบอนุญาตแต่งแร่

มาตรา 115 ผู้ใดประสงค์จะขอรับใบอนุญาตแต่งแร่ ให้ยื่นคำขอต่อ เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่เป็นผู้ออกใบอนุญาตแต่งแร่ และจะกำหนดเงื่อนไขใดๆ ไว้ในใบอนุญาตก็ได้ ใบอนุญาตแต่งแร่ให้มีอายุตามที่

กำหนดในใบอนุญาตแต่ไม่เกินสามปีนับแต่วันออก และจะต่ออายุก็ได้ครั้งละไม่เกินสามปีนับแต่วันต่อ ผู้รับใบอนุญาตแต่แรกต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตแต่แรกนั้น (มาตรา 33 แห่ง พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516)

4.3 นโยบายและบทบาทของการปฏิบัติงานของภาครัฐ

สืบเนื่องจากการศึกษาบริบทหรือปัจจัยนำเข้าไปสู่กระบวนการกำหนดนโยบายในการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กในหัวข้อที่ 4.1 และ 4.2 ที่ได้นำเสนอให้เห็นถึงที่มาและความสำคัญของการกำหนดนโยบายในการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มาบังคับใช้ ดังนั้น ผลการศึกษาในส่วนนี้จะได้นำเสนอถึงผลผลิตหรือนโยบายที่ถูกนำมาบังคับใช้ในการบริหารและการจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก รวมถึงบทบาทในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ตลอดจนความคิดเห็นของกลุ่มประชากรที่ศึกษาทั้งกลุ่มผู้บริหาร เจ้าหน้าที่รัฐ และกลุ่มผู้ประกอบการที่มีต่อการบังคับใช้นโยบายของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.3.1 นโยบายในการบริหารและการจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก

นโยบายที่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้กำหนดขึ้นเพื่อนำมาบังคับใช้ มีดังนี้

1) นโยบายไม่อนุญาตให้ครอบครองแร่เหล็กและแมงกานีสเป็นกรณีพิเศษทุกกรณี ภายหลังจากที่เกิดปัญหาการหลบเลี่ยงการขอประทานบัตร โดยใช้วิธีการขอครอบครองแร่เหล็กและแมงกานีสเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายของผู้ประกอบการทำให้ภาครัฐเกิดความเสียหาย เนื่องจากจะมีการเจตนาทำเหมืองถ่านหินไปก่อนแล้วโดยอาศัยการขออนุญาตประกอบกิจการตามกฎหมายอื่น และไม่สามารถเรียกเก็บค่าภาคหลวงแร่เหล็กได้อย่างเต็มจำนวน ดังนั้นกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จึงได้ประกาศใช้มาตรการไม่อนุญาตให้ครอบครองแร่เหล็กและแมงกานีสเป็นกรณีพิเศษตามมาตรา 105(10) แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 ในทุกกรณี

2) นโยบายส่งเสริมผู้ประกอบการเหมืองแร่เหล็กที่ถูกต้องตามกฎหมายเนื่องจากปัจจุบันประเทศต่างๆ มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง โดยเฉพาะประเทศจีนและอินเดีย ทำให้มีความต้องการใช้แร่เหล็กและแร่แมงกานีสในปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ป้อนแร่เหล็กและแร่แมงกานีสสู่ตลาดโลก ดังนั้นจากสถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเหมืองแร่เหล็กและแมงกานีสในประเทศขยายการผลิตอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาด จนทำให้เกิดการลักลอบทำเหมืองแร่โดยผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก

มาก ซึ่งการลักลอบทำเหมืองแร่โดยผิดกฎหมายเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการ โดยถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้นเพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรแร่เป็นไปตามหลักกฎหมายอย่างมีคุณภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จึงกำหนดแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับแร่ เหล็กและแร่แมงกานีส โดยมีนโยบายจะไม่อนุญาตคำขอใบอนุญาตมีแร่ไว้ในครอบครองเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายตามมาตรา 105(10) แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง และหากยังมีผู้ประสงค์ยื่นขออนุญาตมีแร่ไว้ในครอบครองให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ตรวจสอบเจตนาและความเหมาะสมว่าควรอนุญาตหรือไม่ หากเห็นว่าควรอนุญาตได้ จึงส่งเรื่องให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเป็นรายๆ ต่อไป

3) นโยบายการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่ อุตสาหกรรมพื้นฐาน และ โลจิสติกส์อุตสาหกรรม โดยการกำกับ ดูแล ส่งเสริม และสนับสนุน การประกอบกิจการเหมืองแร่ อุตสาหกรรมพื้นฐาน และ โลจิสติกส์อุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตและการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมในกระแสโลกาภิวัตน์ โดยคำนึงถึงการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของประชาชน โดยมีวิสัยทัศน์คือเป็นองค์กรหลักในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมแร่ อุตสาหกรรมพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์อุตสาหกรรม ให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้มีนโยบายการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก ตามแนวปฏิบัติที่มุ่งมั่นในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมแร่ อุตสาหกรรมพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์อุตสาหกรรมให้มีประสิทธิภาพคุณภาพ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริม กำกับดูแลการดำเนินการตามภารกิจต่างๆ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด รวมถึงสร้างกลไก หรือนวัตกรรมเพื่อการอนุญาต และกำกับดูแลการประกอบการให้เกิดความโปร่งใส รวดเร็ว เป็นธรรม และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานมีความรับผิดชอบ ต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขันบนฐานความรู้และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

4) นโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำเหมืองแร่ผิดกฎหมาย ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตขนแร่เหล็ก แมงกานีส ทราเยกั่ว และพลูออไรต์ เพื่อให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ซึ่งในปัจจุบันพบว่ามีการลักลอบทำเหมืองแร่เหล็กที่ผิดกฎหมายเป็น

จำนวนมาก ดังนั้นกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จึงได้ดำเนินการตามนโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำเหมืองแร่ผิดกฎหมาย โดยมีมาตรการดังนี้

4.1) กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการตรวจสอบเกี่ยวกับแร่เหล็ก ตั้งแต่กระบวนการทำเหมืองแร่ ชื้อแร่ ครอบครอบแร่ แต่งแร่ และขนแร่ เพื่อให้การปราบปรามการทำแร่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายทั้งระบบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงให้จังหวัดพิจารณาชะลอการออกใบอนุญาตซื้อแร่ และออกใบอนุญาตขนแร่เหล็ก แต่หากในกรณีที่มีผู้ยื่นคำขอใบอนุญาตขนแร่เหล็กแล้วให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแจ้งให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ทราบเพื่อจะได้ทำการตรวจสอบ โดยมาตรการดังกล่าวได้มีการปฏิบัติอย่างเข้มงวดในทุกกระบวนการ ดังนี้

4.1.1) การดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณาออกใบอนุญาตขนแร่ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประห้องที่ปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

- (1) ตรวจสอบแหล่งที่มาของแร่ ชนิดสภาพแร่
- (2) ตรวจสอบบัญชีจุดแร่ หรือรายงานการทำเหมือง
- (3) ตรวจสอบชั้กตัวอย่างแร่และถ่ายภาพกองแร่
- (4) ตรวจสอบการทำเหมือง แหล่งแร่ และหน้าเหมืองให้สอดคล้องกับปริมาณที่ผลิตได้
- (5) ตรวจสอบวั้ดรูปทรงของกองแร่ หาปริมาณความหนาแน่น เพื่อคำนวณปริมาณน้ำหนักแร่ที่อนุญาตขน
- (6) กรณีที่มีการขนแร่ไปแต่งแร่ ให้ดำเนินการวางเงินค้ำประกันการชำระค่าภาคหลวงแร่เต็มตามจำนวนที่ขออนุญาตนั้น และให้ทำการชั้กตัวอย่างแร่ เพื่อวิเคราะห์หาเปอร์เซ็นต์แร่ไว้เป็นข้อมูลประกอบการแจ้งผลการแต่งแร่ เมื่อทำการแต่งแร่ได้แร่สะอาดแล้วจึงรับชำระค่าภาคหลวง

4.1.2) การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดระยะเวลาในการขนแร่ กรณีขนย้ายภายในจังหวัดให้กำหนดอายุ 1 วัน และกรณีขนย้ายข้ามจังหวัดให้กำหนดอายุ 2 วัน

4.1.3) การดำเนินการเกี่ยวกับการส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักรและมี การพักแร่ที่ทำเรือเพื่อรอลำเลียงลงเรือ หากทำเรืออยู่ในท้องที่รับผิดชอบของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดใด ให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดที่ออกใบอนุญาตขนแร่แจ้งให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดที่กำหนดจุดพักแร่ทราบพร้อมส่งสำเนาใบอนุญาตขนแร่และสำเนาใบอนุญาตส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักรเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบต่อไป

4.1.4) การดำเนินการด้านการควบคุมผู้ประกอบการเหมืองแร่เหล็ก ซึ่งกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้กำหนดข้อปฏิบัติ ดังนี้

- (1) ผู้ประกอบการต้องขนแร่ตามเส้นทางที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตขนแร่
- (2) ผู้ประกอบการต้องนำใบอนุญาตขนแร่ต้นฉบับกำกับไปพร้อมกับการขนแร่
- (3) การพักแร่ระหว่างทางจะพักได้เฉพาะในสถานที่และภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตขนแร่
- (4) ผู้ประกอบการต้องให้ข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับการขนแร่พร้อมอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งไปทำการตรวจสอบ
- (5) ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตขนแร่ไม่อาจส่งมอบแร่ ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตขนแร่เพื่อให้ผู้รับมอบแร่บันทึกและลงลายชื่อกำกับไว้ในใบอนุญาตขนแร่ได้ ต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ที่ออกใบอนุญาตขนแร่ทราบก่อนที่ใบอนุญาตขนแร่ฉบับนั้นจะสิ้นอายุ เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยทำให้ผู้รับใบอนุญาตขนแร่ไม่สามารถแจ้งได้ภายในกำหนดดังกล่าว ผู้รับใบอนุญาตขนแร่จะต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ที่ออกใบอนุญาตขนแร่ทราบทันที พร้อมทั้งแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่สามารถแจ้งได้ภายในกำหนดนั้น

4.1.5) ในแต่ละเดือนให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ที่ออกใบอนุญาตขนแร่ และเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ที่แร่ถูกส่งออกนอกประเทศ ส่งสำเนาใบอนุญาตขนแร่ทั้งหมดแจ้งกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่หรือสำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เขต ภายในวันที่ 5 ของเดือนถัดไป

4.2) ในกรณีที่มีการจับกุมและมีการยึดหรืออายัดแร่ เนื่องจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 การเก็บรักษาแร่ของกลางรวมถึงอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ และพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใดๆ ซึ่งใช้ในการกระทำความผิด กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จะให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องร่วมกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดทำการขนย้ายและเก็บรักษาของกลางเพื่อป้องกันการสูญหายหรือถูกทำลาย

4.3) กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้มีมาตรการในการป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำในคดีความผิดตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 โดยหากมีผู้ประกอบการร้องขอคืนของกลางโดยเฉพาะเครื่องจักรกล ให้อุตสาหกรรมจังหวัดดำเนินการเพื่อให้มีการคัดค้านการ

ขอคืนของกลางดังกล่าว เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ประกอบการนำเครื่องมือหรืออุปกรณ์ไปใช้ในการทำผิดพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 ซ้ำต่อไป

4.3.2 บทบาทและกระบวนการในการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก

การศึกษาในส่วนของบทบาทและกระบวนการในการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ผู้บริหารของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด เจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานของรัฐ และผู้ประกอบการเหมืองแร่เหล็ก ซึ่งมีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังนี้

1) การปฏิบัติงานตามนโยบายของเจ้าหน้าที่รัฐ

ผลการศึกษาและสำรวจการปฏิบัติงานตามนโยบายของเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กพบว่า ในปัจจุบันการดำเนินงานในการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กได้มีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายของการดำเนินงานอย่างชัดเจน ตั้งแต่กระทรวงอุตสาหกรรมที่ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด โดยได้มอบหมายภารกิจดังกล่าวให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าว โดยร่วมกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพื่อนำนโยบายดังกล่าวมาปฏิบัติใช้ในพื้นที่ ทั้งในกระบวนการควบคุมและเฝ้าระวังแก้ไขปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่เหล็กที่ผิดกฎหมาย และการควบคุมการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 อย่างไรก็ตามในส่วนของการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติงานตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงความถูกต้องและคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาถึงแม้จะมีปัญหาในการปฏิบัติงาน แต่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ก็ได้มีมาตรการสำหรับการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะมาตรการในการกำกับดูแลเรื่องการออกไปอนุญาตประกอบกิจการเหมืองแร่ การซื้อขาย ครอบครอง และการขนย้ายแร่ ให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและโปร่งใส

2) การควบคุมและติดตามการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก

สำหรับการศึกษาผลการควบคุมและติดตามการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ในปัจจุบันพบว่า กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาในการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กซึ่งต้องมีการออกนโยบายในการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กมาบังคับใช้ โดยจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการเหมืองแร่เหล็กทั้งในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอื่นๆ พบว่า บรรดาผู้ประกอบการเห็นว่านโยบายในการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กที่นำมาบังคับ

ใช้มีความเหมาะสม ทันต่อเหตุการณ์ โดยนโยบายดังกล่าวจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาลักลอบทำเหมืองแร่เหล็ก และลดความกดดันทางการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาในกรณีที่มีการเอื้อผลประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการ ปัจจุบันนโยบายในการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กมีบทบาทเป็นอย่างมากในการแก้ไขและปราบปรามการลักลอบทำเหมืองแร่เหล็ก เนื่องจากการออกนโยบายนั้นกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่สามารถกำหนดงบประมาณในการดำเนินงานและกำหนดบุคคลากรที่จะเข้ามารับผิดชอบ โดยเฉพาะในภารกิจพิเศษ ซึ่งทำให้การขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวเป็นไปได้ด้วยความมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมของหน่วยงานรัฐส่วนอื่นๆ ในบทบาทของการให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนนโยบายการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กพบว่านอกจากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแล้ว กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ยังได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการอื่นๆ ในพื้นที่ค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.4 ผลกระทบและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

ผลการศึกษาในส่วนนี้ ผู้ศึกษาจะได้นำเสนอถึงผลลัพธ์หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้นโยบายการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กที่มีต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐและการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กของภาคเอกชน รวมถึงได้นำเสนอถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งกลุ่มผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และผู้ประกอบการ และสรุปประเด็นได้ดังนี้

4.4.1 ผลกระทบของนโยบายการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก

เนื่องจากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้มีการนำนโยบายการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กเข้ามาบังคับใช้ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้นโยบายดังกล่าวที่มีต่อการประกอบธุรกิจแร่เหล็กของภาครัฐและเอกชน ซึ่งผลการศึกษาได้แบ่งผลกระทบออกเป็น 3 ส่วน คือ ผลกระทบต่อการผลิตแร่เหล็ก ผลกระทบด้านการส่งออก และผลกระทบทางด้านภาษี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ผลกระทบต่อการผลิตแร่เหล็ก

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์และสำรวจผลกระทบด้านการผลิตแร่เหล็กพบว่า การบังคับใช้นโยบายการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการผลิตแร่เหล็กในประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ประกอบการเหมืองแร่เหล็กรายเดิมสามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินกิจการให้เป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับ และให้เป็นไปตามนโยบาย โดยมีสภาการเหมืองแร่เป็นองค์กรที่คอยให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐบาล ดังนั้น

การบังคับใช้นโยบายการบริหารและการจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กจึงไม่ส่งผลกระทบต่อการผลิตแร่เหล็กในประเทศ หากแต่อาจจะเกิดผลกระทบกับผู้ประกอบการรายใหม่ที่มีความประสงค์จะยื่นขอใบอนุญาตประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กซึ่งมีขั้นตอนกระบวนการตรวจสอบและควบคุมที่ละเอียดและถี่ถ้วนมากขึ้น

2) ผลกระทบด้านการส่งออก

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์และสำรวจผลกระทบด้านการส่งออกที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้นโยบายในการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่พบว่า ภายหลังจากที่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้มีการบังคับใช้นโยบายในการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กนั้น ไม่มีผลกระทบทางด้านลบต่อการส่งออกสินค้าแร่เหล็กของผู้ประกอบการไทย เพียงแต่ทำให้ในกระบวนการมีความล่าช้า แต่ในภาพรวมไม่ได้ส่งผลกระทบที่รุนแรง ซึ่งบรรดาผู้ประกอบการเหมืองแร่เหล็กมีความเห็นว่าการบังคับใช้นโยบายดังกล่าวไม่ได้เกี่ยวข้องกันกับนโยบายทางการค้าและการลงทุน อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาในส่วนของผลดีต่อการส่งออกสินค้าแร่เหล็กที่มาจาก การบังคับใช้นโยบายการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่ของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการเหมืองแร่เหล็กพบว่า หากมาตรการการแก้ไขปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่เหล็กมีประสิทธิภาพแล้วจะสามารถควบคุมปริมาณอุปทานของสินค้าแร่เหล็กให้อยู่ในปริมาณที่มีความเหมาะสม รวมถึงจะสามารถลดความเสียหายทางการค้าได้ปีละกว่า 1,000 ล้านบาท

3) ผลกระทบทางด้านภาษี

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์และสำรวจผลกระทบทางด้านภาษีที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้นโยบายในการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่พบว่า การบังคับใช้นโยบายดังกล่าวไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการเหมืองแร่เหล็กในด้านการเสียภาษีหรือการจ่ายค่าภาคหลวงแร่ เนื่องจากหากเป็นผู้ประกอบการเหมืองแร่เหล็กที่ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายก็ต้องเสียภาษีตามระเบียบและกฎหมายบังคับอยู่แล้ว และเมื่อมองถึงผลกระทบต่อภาครัฐกลับมองว่าเป็นข้อดี ซึ่งรัฐบาลจะสามารถเก็บภาษีได้อย่างครบถ้วน หากนโยบายในการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่สามารถลดจำนวนของผู้ประกอบการที่ทำผิดกฎหมายและพยายามหลบเลี่ยงภาษี อย่างไรก็ตามการเก็บค่าภาคหลวงแร่ตามมูลค่าของแร่ที่ผลิตออกจำหน่าย (Ad valorem tax) ในปัจจุบันมีทั้งการเก็บแบบอัตราคงที่และอัตราก้าวหน้า ทั้งนี้ค่าภาคหลวงแร่ที่เก็บได้จะถูกนำส่งให้เป็นรายได้ของรัฐบาล และส่วนหนึ่งจะจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

4.4.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก

จากสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กทั้งปัญหาในด้านการส่งออกและปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่ผิดกฎหมาย โดยผู้ศึกษาได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ทั้งจากกลุ่มผู้บริหารจากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด กลุ่มเจ้าหน้าที่จากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด และหน่วยราชการอื่น และกลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่เหล็กทั้งในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอื่นๆ ซึ่งสามารถสรุปแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ ดังนี้

1) การแก้ไขปัญหาด้านการผลิต

สำหรับปัญหาในด้านการผลิตสินแร่เหล็กในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอื่นๆ ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบของกฎหมายทั้งในการทำเหมือง การขนย้ายสินแร่เหล็ก รวมถึงการพักและส่งออกแร่เหล็ก ซึ่งทุกกระบวนการล้วนแต่ใช้เวลา ดังนั้นจึงทำให้การดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการค่อนข้างล่าช้า ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาในส่วนนี้คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ประกอบการต้องมีความเข้าใจในกระบวนการดำเนินการควบคุมและตรวจสอบการประกอบกิจการเหมืองแร่ ซึ่งทั้ง 2 ฝ่ายต้องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้แก่กันจึงจะทำให้กระบวนการในการดำเนินงานทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐและผู้ประกอบการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

2) การแก้ไขปัญหาด้านการส่งออก

ปัญหาทางด้านการส่งออกสินแร่เหล็กในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาเกี่ยวกับความล่าช้าในการส่งมอบแร่เหล็ก เนื่องจากกระบวนการในการขนย้ายแร่เหล็กค่อนข้างซับซ้อน และปัญหาส่วนใหญ่ที่ผู้ประกอบการพบคือ ส่งแร่เหล็กให้อุตสาหกรรมต่างประเทศล่าช้า ดังนั้นกลุ่มผู้ประกอบการได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ต้องจัดการในเรื่องของระบบการตรวจสอบการส่งออกสินแร่เหล็กออกนอกราชอาณาจักร

3) การแก้ไขปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่ผิดกฎหมาย

ปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่ผิดกฎหมายยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ต้องติดตามและควบคุมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมาตรการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว สามารถทำได้ดังนี้

3.1) ตรวจสอบเหมืองแร่ในแต่ละพื้นที่ให้ตรงกับใบอนุญาต

3.2) ประสานความร่วมมือไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่อยู่ในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน ในการเป็นหน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนและสอดส่องดูแลการกระทำผิดกฎหมายในการประกอบกิจการเหมืองแร่

3.3) ประสานความร่วมมือกับสภาการเหมืองแร่ในการดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่ผิดกฎหมาย

4.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

สุดท้าย การศึกษาจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหาร เจ้าหน้าที่รัฐ และกลุ่มผู้ประกอบการที่มีต่อการบังคับใช้นโยบายของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งในส่วนนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้นโยบาย ทั้งผลกระทบในด้านบวกและผลกระทบในด้านลบ ได้แสดงความคิดเห็นและทัศนคติ เพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงผลตอบรับ (Feedback) ของการบังคับใช้นโยบาย โดยผลการสัมภาษณ์และการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าว สามารถสรุปได้ถึงประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

4.5.1 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มผู้บริหาร

1) กลุ่มผู้บริหารมีความเห็นว่าการออกนโยบายในการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่หลักมาเป็นการเฉพาะ เป็นสิ่งจำเป็นในการใช้แก้ไขปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่หลักผิดกฎหมาย ปัญหาความกดดันทางการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ และปัญหาการเอื้อผลประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการแร่หลักเป็นการเฉพาะราย ทั้งนี้เนื่องจากที่ผ่านมาพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 ไม่ได้กำหนดกรอบแนวทางในเชิงปฏิบัติที่ครอบคลุมถึงการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมถึงในบางปัญหายังเกิดขึ้นจากการใช้ช่องว่างทางกฎหมาย ดังนั้นกลุ่มผู้บริหารจึงมีความจำเป็นที่ต้องออกนโยบายในการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่หลักมาเป็นการเฉพาะเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว

2) กลุ่มผู้บริหารมีความเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีความรุนแรงจนถึงขั้นที่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีความจำเป็นต้องบังคับใช้นโยบายฯ ทั้งนี้เนื่องจากมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการลักลอบทำเหมืองแร่หลักผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก รวมถึงสื่อมวลชนก็ให้ความสนใจและนำเสนอปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่หลักผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังเกิดกรณีที่มีคำสั่งย้ายเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานออกจากพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งทางกลุ่มผู้บริหารเห็นว่าสถานการณ์ดังกล่าวมีความรุนแรงจึงจำเป็นต้องบังคับใช้นโยบายฯ

3) กลุ่มผู้บริหารมีความเห็นว่านโยบายในการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กที่บังคับใช้มีความเหมาะสมสอดคล้องและทันต่อสถานการณ์และสภาพปัญหาในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากในกระบวนการพิจารณาเพื่อกำหนดนโยบายทางกลุ่มผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้พิจารณาถึงสาเหตุของสถานการณ์ปัญหาอย่างถี่ถ้วน ประกอบกับการพิจารณาถึงข้อปฏิบัติที่สามารถดำเนินการได้ตามกฎหมาย ดังนั้นนโยบายในการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กที่บังคับใช้ในปัจจุบันจึงมีความเหมาะสมสอดคล้องและทันต่อสถานการณ์และสภาพปัญหาอย่างครอบคลุม

4) กลุ่มผู้บริหารมีความเห็นว่ากรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีบทบาทในการปฏิบัติงานตามนโยบายเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นผู้รับภารกิจโดยตรงจากกระทรวงอุตสาหกรรม รวมถึงมีงบประมาณและบุคลากรที่พร้อมต่อการปฏิบัติงาน และที่ผ่านมาผู้บริหารของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ก็ได้กำชับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดตามกฎหมายระเบียบทุกประการ

5) กลุ่มผู้บริหารมีความเห็นว่าฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดยังมีบทบาทในการปฏิบัติงานตามนโยบายในระดับน้อย เนื่องจากฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดยังขาดความพร้อมในด้านเครื่องมือ งบประมาณ และบุคลากร

6) กลุ่มผู้บริหารมีความเห็นว่าจังหวัดและฝ่ายปกครอง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีบทบาทในการปฏิบัติงานตามนโยบายในระดับน้อย เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าวเห็นว่าการปฏิบัติงานในการปราบปรามผู้กระทำความผิดด้วยกฎหมายไม่ใช่ภารกิจของหน่วยงาน ดังนั้นการได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานในพื้นที่จากหน่วยงานดังกล่าวจึงมีน้อย

7) กลุ่มผู้บริหารมีความเห็นว่าการดำเนินงานตามนโยบายของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ในระยะที่ผ่านมาความจริงจังและสามารถแก้ไขปัญหาได้จริง โดยเห็นได้จากสถิติการปราบปรามผู้กระทำความผิด และจำนวนคดีที่มีการฟ้องร้องกับผู้กระทำความผิด รวมถึงสภาพปัญหาที่ลดลงในหลายพื้นที่ ซึ่งทั้งหมดชี้ให้เห็นว่านโยบายการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กมีประสิทธิภาพในเชิงปฏิบัติ

4.5.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ

1) กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐมีความเห็นว่ากรอบนโยบายในการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กมาเป็นการเฉพาะเป็นสิ่งจำเป็นในการใช้แก้ไขปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่เหล็กผิดกฎหมาย ปัญหาความกดดันทางการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์และปัญหาการเอื้อผลประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการแร่เหล็กเป็นการเฉพาะราย ทั้งนี้กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐได้ให้ความเห็น

เพิ่มเติมว่า การออกนโยบายดังกล่าวจะช่วยให้อำนาจหน้าที่รัฐมีอำนาจในการเข้าตรวจสอบและควบคุมการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กของผู้ประกอบการได้มากขึ้น รวมถึงนโยบายดังกล่าวก็ช่วยปกป้องเจ้าหน้าที่รัฐจากการใช้อำนาจทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ได้มากขึ้น

2) กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐมีความเห็นว่า การออกนโยบายในการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กมาเป็นการเฉพาะยังมีความล่าช้าไม่ทันต่อสถานการณ์ ซึ่งทำให้บทบาทของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีบทบาทน้อยในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่ผิดกฎหมาย ทั้งนี้ ปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่ผิดกฎหมายและการใช้อำนาจในทางมิชอบเป็นปัญหาที่มีมาช้านาน และก่อให้เกิดความเสียหายเป็นจำนวนมาก และในบางพื้นที่การออกนโยบายฯ ก็ยังไม่สามารถเอาผิดกับผู้กระทำผิดได้อย่างเต็มที่

3) กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐมีความเห็นว่าหน่วยงานของจังหวัดและฝ่ายปกครองมีบทบาทน้อยในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่ผิดกฎหมาย เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าวขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการปฏิบัติงานและสภาพความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ นอกจากนี้หน่วยงานของจังหวัดและฝ่ายปกครองยังเห็นว่า การปฏิบัติงานในการปราบปรามผู้กระทำความผิดด้วยกฎหมายแร่ไม่ใช่ภารกิจของหน่วยงาน ดังนั้นความร่วมมือในการปฏิบัติงานในพื้นที่จึงมีน้อย

4) อย่างไรก็ตาม กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐมีความเห็นว่านโยบายในการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กจะทำให้ปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่ผิดกฎหมายยุติลงได้ หากเจ้าหน้าที่รัฐมีการปฏิบัติงานอย่างเข้มงวดมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากนโยบายฯ ดังกล่าวเป็นนโยบายที่มุ่งแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ เช่น การไม่อนุญาตให้ผู้ประกอบการครอบครองแร่เหล็กเป็นกรณีพิเศษทุกประเภทซึ่งนโยบายนี้จะช่วยให้การประกอบกิจการแร่เหล็กเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายเพิ่มมากขึ้นทำให้ง่ายต่อการควบคุมและตรวจสอบ เป็นต้น

5) กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐมีความเห็นว่าหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตามภารกิจและนโยบายมีส่วนร่วมเป็นอย่างมากในการปฏิบัติภารกิจตามนโยบายของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ซึ่งที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่รัฐมีความตั้งใจและความพยายามเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

6) กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐมีความเห็นว่ากรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีบทบาทในการปฏิบัติงานตามนโยบายในระดับปานกลาง เนื่องจากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เป็นหน่วยงานภายนอกพื้นที่ ซึ่งในการปฏิบัติงานต้องร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่หากไม่ได้รับความร่วมมือในส่วนนี้บทบาทในการปฏิบัติงานก็จะลดลงไป

7) กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐมีความเห็นว่าฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดยังมีบทบาทในการปฏิบัติงานตามนโยบายในระดับปานกลาง เนื่องจากยังขาดการประสานในการปฏิบัติภารกิจในระดับพื้นที่

8) กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐมีความเห็นว่าจังหวัดและฝ่ายปกครอง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีบทบาทในการปฏิบัติงานตามนโยบายในระดับน้อย เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าวเห็นว่าจะไม่ใช้ภารกิจของหน่วยงาน และยังไม่เข้าใจถึงนโยบายและภารกิจของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ดังนั้นการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับหน่วยงานจังหวัดและฝ่ายปกครอง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงค่อนข้างยาก

9) กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐมีความเห็นว่า การดำเนินงานตามนโยบายของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ในระยะที่ผ่านมา มีความจริงจัง และสามารถแก้ไขปัญหาได้จริง ซึ่งที่ผ่านมาสามารถปราบปรามผู้ประกอบการที่ลักลอบทำเหมืองแร่ เหล็กผิดกฎหมายได้เป็นจำนวนมาก ทำให้ในหลายพื้นที่ปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่ เหล็กผิดกฎหมาย และปัญหาการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อเป็นไปในทางหาผลประโยชน์บางอย่าง

4.5.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มผู้ประกอบการแร่เหล็ก

1) กลุ่มผู้ประกอบการแร่เหล็กมีความเห็นว่า การออกนโยบายในการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กมาเป็นการเฉพาะ เป็นการดำเนินงานที่ถูกต้องและจำเป็นสำหรับการแก้ไขปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่ เหล็กผิดกฎหมาย ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มผู้ประกอบการมองว่าปัญหาดังกล่าวเป็นการเอาเปรียบทางด้านธุรกิจ รวมถึงเป็นการทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีค่า ดังนั้นเมื่อเกิดกรณีปัญหาดังกล่าวหน่วยงานภาครัฐจะต้องออกมาตรการในการแก้ไขปัญหาอย่างทันทั่วถึง

2) กลุ่มผู้ประกอบการแร่เหล็กมีความเห็นว่า นโยบายที่มีการบังคับใช้เอื้ออำนวยในขั้นตอนการขอประทานบัตร กล่าวคือ กลุ่มผู้ประกอบการมองว่ามาตรการไม่อนุญาตให้ครอบครองแร่เหล็กเป็นกรณีพิเศษทุกประเภท จะทำให้ผู้ประกอบการทุกรายต้องผ่านกระบวนการขอประทานบัตร ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการทุกรายผ่านกระบวนการตรวจสอบการประกอบกิจการแร่เหล็ก

3) กลุ่มผู้ประกอบการแร่เหล็กมีความเห็นว่า การออกนโยบายในการบริหารและจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กมาเป็นการเฉพาะ ยังมีความล่าช้าไม่ทันต่อสถานการณ์ ซึ่งทำให้บทบาทในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่ผิดกฎหมายของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ มีบทบาทน้อย ซึ่งในบางพื้นที่กว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะเข้ามาปราบปราม ทรัพยากรแร่เหล็กก็ถูกลักลอบขุดขายเป็นจำนวนมาก รวมถึงในบางพื้นที่เจ้าหน้าที่รัฐยังเข้าไปไม่ถึง

4) กลุ่มผู้ประกอบการแร่เหล็กมีความเห็นว่าหน่วยงานของจังหวัดและฝ่ายปกครอง มีบทบาทน้อยในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่ผิดกฎหมาย ทั้งนี้ เนื่องจากหน่วยงานของจังหวัดและฝ่ายปกครองไม่เห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว หรือในบางกรณี อาจมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องจึงเพิกเฉยต่อการกระทำผิดในพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบ

5) กลุ่มผู้ประกอบการแร่เหล็กมีความเห็นว่านโยบายในการบริหารและจัดการการ ประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็กจะทำให้ปัญหาการลักลอบทำเหมืองแร่ผิดกฎหมายหยุดชะงักลง ชั่วคราวเท่านั้น ซึ่งกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานต้องมีมาตรการหรือนโยบายเพิ่มเติม ทั้งนี้กลุ่ม ผู้ประกอบการให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ถึงแม้จะมีการบังคับใช้นโยบายแต่ในบางพื้นที่ก็ยังคงพบ ปัญหาการกระทำผิดคิด ทั้งการลักลอบทำเหมืองแร่เหล็กผิดกฎหมาย และการใช้อำนาจทาง การเมืองเพื่อหาผลประโยชน์ ซึ่งตรงจุดนี้กลุ่มผู้ประกอบการมองว่ากรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการ เหมืองแร่ต้องออกนโยบายเพิ่มเติมในการแก้ไขปัญหา

6) กลุ่มผู้ประกอบการแร่เหล็กมีความเห็นว่ากรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการ เหมืองแร่มีบทบาทในการปฏิบัติงานตามนโยบายเป็นอย่างมาก เนื่องจากที่ผ่านมาการปฏิบัติงานใน พื้นที่ล้วนแต่เป็นเจ้าหน้าที่จากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

7) กลุ่มผู้ประกอบการแร่เหล็กมีความเห็นว่าฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมือง แร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด มีบทบาทในการปฏิบัติงานตามนโยบายเป็นอย่างมาก เนื่องจากที่ ผ่านมาการปฏิบัติงานในพื้นที่ล้วนแล้วแต่เป็นเจ้าหน้าที่จากฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด เช่นกัน

8) กลุ่มผู้ประกอบการแร่เหล็กมีความเห็นว่าจังหวัดและฝ่ายปกครอง และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีบทบาทในการปฏิบัติงานตามนโยบายในระดับน้อย เนื่องจากหน่วยงาน ดังกล่าวไม่ค่อยสนใจและไม่เข้าใจเรื่องการประกอบกิจการเหมืองแร่เหล็ก ซึ่งทำให้การติดต่อ ประสานเพื่อจะประกอบกิจการในพื้นที่เกิดความล่าช้า

9) กลุ่มผู้ประกอบการแร่เหล็กมีความเห็นว่าการดำเนินงานตามนโยบายของกรม อุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ในระยะที่ผ่านมามีความจริงจังและสามารถแก้ไขปัญหาได้จริง โดยเห็นได้จากการเข้าปราบปรามการลักลอบทำเหมืองแร่เหล็กผิดกฎหมายในหลายพื้นที่ รวมถึงความ ใส่ใจในการปฏิบัติงานซึ่งกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีการติดตามและหาแนวทางใน การพัฒนาอุตสาหกรรมแร่เหล็กให้มีการขยายตัวและให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจการเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา